

P R E S U D A

U IME REPUBLIKE HRVATSKE !

Okružni sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od sutkinje Marice Šćepanović, kao predsjednice vijeća, te suca Igora Benzona i sudaca porotnika Miljenka Pražena, Ante Jerkovića i Ivana Šetke, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Božene Gabrić, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. Mile Kandića i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1 Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu:OKZRH), nakon održane glavne javne rasprave dana 28. 6. 1993., 5. 7. 1993., 6. 7. 1993., 9. 7. 1993., 12. 7. 1993., 13. 7. 1993., 14. 7. 1993., 15. 7. 1993., 16. 7. 1993., 29. 7. 1993., 27. 8. 1993., 30. 8. 1993., 31. 8. 1993., 1. 9. 1993., 2. 9. 1993., 7. 9. 1993., 8. 9. 1993., 9. 9. 1993., 10. 9. 1993., 13. 9. 1993. i 14. 9. 1993., u nazočnosti opt. Nikole Mladenića i Ivana Tomajića, sa braniteljima Duškom Polićem, Silvijem Degenom i Mirkom Franceschijem, te branitelja optuženika, kojima je sudjeno u odsutnosti, Jakova Kalajžića Rina Petričića, Zorana Perića, Ante Romca, Nenada Čovića i Julije Sumić, odvjetnicima iz Splita i Zagreba, te zamjenika Okružnog državnog odvjetnika Split, Slavka Mršića, dana 14. rujna 1993. godine

p r e s u d i o j e :

OPTUŽENICI: 1. MILE KANDIĆ, [redacted]

[redacted] nalazi se u bijegu,

2. NIKOLA MLADENIĆ [redacted]

[redacted] nalazi se u pritvoru,

3. NIKOLA ERCEGOVIĆ, [redacted]

[redacted] nalazi se u bijegu,

4. DOJČILO ISAKOVIĆ

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

5. LJUBIŠA BEARA,

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu.,

6. NIKOLA ZDRAVKOVIĆ,

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

7. SLOBODAN TEJIĆ,

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

8. LJUBO ŠEKULJICA,

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

9. JOVAN STRUGAR,

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

10. TOMISLAV STAMATOVIĆ zv. "Dus"

[REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

11. ŽIVOMIR NINKOVIĆ zv. "Dubre",

[REDACTED]
[REDACTED] nedostizan
pravosudnim tijelima Republike Hrvatske,

1479

* 12. PAVLE PANTIĆ [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

13. MLADEN VUČELJIĆ [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

14. PETAR KOLJANIN [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

15. MILAN UROŠEVIĆ [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

16. ILIJA BRČIĆ, [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

17. DRAGAN JOVIN, [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

+

* 18. NEDJELJKO STOLIĆ, [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

* 19. BRANISLAV CRNIĆ, [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

+

* 20. DRAGIŠA LEKIĆ, [REDACTED]
[REDACTED] nalazi se u bijegu,

+

21. ZORAN GILIĆ, [redacted]
nalazi se u bijegu,

+

22. MILOMIR ŠUKA, [redacted]
nalazi se u bijegu ,

23. MIROSLAV PEJČIĆ , [redacted]
[redacted] nalazi se u
bijegu,

24. MILAN KOVAČ, [redacted]
nalazi se u bijegu,

25. RADOSLAV MANOJLOVIĆ zv. "Mane", [redacted]
[redacted] nalazi se u bijegu,

+

26. MILJENKO JAKOVLJEVIĆ zv. "Miki", [redacted]
[redacted] nalazi
se u bijegu,

✓

27. DANE KOKOTOVIĆ. [redacted]
[redacted] otac dvoje djece,

+

28. DRAGAN TARBUK. [redacted]
[redacted] nalazi se u bijegu,

+

29. RADOVAN ŠTETIN, [redacted]
[redacted] nalazi se u bijegu,

+

30. RISTO ZEKANOVIĆ, [redacted]

[redacted] nalazi se u bijegu,

31. DRAGUTIN HORVAT, [redacted]

[redacted] nalazi se u bijegu,

k r i v i s u :

što su u periodu od 14. rujna 1991. do 28. siječnja 1992. na širem području općina: Splita, Trogira, Kaštela, Solina, Brača i Ploča, obnašajući dužnosti zapovjednika određenih zapovjedništava, službi i borbenih postrojbi okupatorske srpsko-crnogorske vojske tzv. "Jugoslavenske narodne armije" i to: I-opt. Mile Kandić zapovjednika Zapovjedništva Vojno-pomorske oblasti - KVPO, II-opt. Nikola Mladenica, njegova zamjenika i istodobno predsjednika Komisije za nadziranje otvaranja i prekida vatre te ovlaštenog predstavnika za pregovore sa predstavnicima Republike Hrvatske u svezi napuštanja vojske tzv. "JNA" sa teritorija Republike Hrvatske, III-opt. Nikole Ercegovića, zapovjednika Flote ratnih brodova tzv. "Jugoslavenske ratne mornarice", IV-opt. Dojčilo Isaković, zamjenika zapovjednika I i II sektora Vojnog kompleksa "Lora" do 3. listopada 1991., a od tada zapovjednika toga Komplexa, V-opt. Ljubiša Beara, načelnika Sigurnosne službe (KOS) -KVPO, VI-opt. Nikola Zdravković, njegova zamjenika, VII-opt. Slobodan Tejić, načelnika Sigurnosne službe (KOS) Vojnog kompleksa "Lora", VIII-opt. Ljubo Šekuljica, načelnika Sigurnosne službe (KOS) II sektora Mornaričkog školskog centra "Lora", IX-opt. Jovan Strugar, zapovjednika vojarne "Ivo Purišić" Divulje, X-opt. Tomislav Stamatović, zapovjednika Službe za navodjenje borbenih zrakoplova u istoj vojarni, XI-opt. Živomir Ninković, zapovjednik 97. zrakoplovne brigade Mostar, XII-opt. Pavle Pantić, zamjenika zapovjednika Vojnog kompleksa "Lora" i zapovjednika I sektora ratne luke "Lora", XIII-opt. Mladen Vučeljić, zamjenika zapovjednika Vojnog kompleksa "Lora" i zapovjednika II sektora Mornaričkog školskog centra "Lora", XIV-opt. Petar Koljanin, zapovjednik topovske baterije i artiljerijske baterije na rtu "RAT", XV-opt. Milan Urošević, zapovjednika specijalnih postrojbi za postavljanje mina, XVI-opt. Ilija Brčić, zapovjednika razarača -VPBR - 34 "pula", XVII-opt. Dragan Jovin, zapovjednika razarača - VPBR -31 "Split", XVIII-opt. Nedjeljko Stolić, zapovjednika artiljerijsko-raketnog odreda na razaraču VPBR -31 "Split", XIX-opt. Branislav Crnić, zapovjednika V borbenog odreda na istom razaraču, XX-opt. Dragiša Lekić, zamjenika zapovjednika VPBR -31 "Split" tijekom rujna 1991., a od tada i zamjenika zapovjednika VPBR-34 "Pula", XXI-opt. Zoran Gilić, zapovjednika brigade torpednih čamaca taktičke grupe - TG "Kaštela", XXII-opt. Milomir Šuka, zapovjednik divizionara torpednih čamaca u sastavu TG "Kaštela", XXIII-opt. Miroslav Pejčić, zapovjednika

II oružninskog borbenog odreda u Vojnom kompleksu "Lora", XXIV-opt. Milan Kovač, zapovjednika artiljerijskog poligona u Vojnom kompleksu "Lora", XXV-opt. Radoslav Manojlović, zapovjednika lučkog remorkera - XXVI-opt. Miljenko Jakovljević, zapovjednika odreda školskih brodova i snajperista u Vojnom kompleksu "Lora", XXVII-opt. Dane Kokotović, zamjenika zapovjednika odreda školskih brodova, XXVIII-opt. Dragan Tarbuk, zapovjednika voda pitomaca i snajperista, XXIX-opt. Radovan Šetin, zapovjednika odjeljenja topovske baterije i baterije bestrzajnih topova, XXX-opt. Risto Zekanović, zapovjednika jedne topovske baterije na rtu "Rat", XXXI-opt. Dragutin Horvat, zapovjednika topovnjače - TČ 404, djelujući u sustavu vojne počinjenosti i provodeći odluke i planove generalštaba tzv. "Jugoslavenske narodne armije" iz Beograda o stvaranju tzv. "Velike Srbije" na teritoriju suverene i samostalne Republike Hrvatske, a koji su u sebi sadržavali i potpuno opkoljavanje svih luka i gradova na Jadranskom moru na teritoriju Republike Hrvatske, te uporabu sile i terora spram civilnim stanovništvom i njegovoj imovini, nakon čega su u oružanom sukobu sa obrambenim snagama Republika Hrvatske, a suprotno odrednicama čl. 3., 27. i 32. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949., te čl. 48. do 53. i čl. 57. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1977.- Protokol I i čl. 13. i 16. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međusobnih oružanih sukoba iz 1977. - Protokol II i čl. 2. do 4. Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954. zapovjedili ili prenijeli zapovijesti potčinjenima o opkoljavanju svih gradova i civilnog stanovništva na području Splita i okolice te zapovjedili otvaranje vatre sa vatrenih položaja po gradovima, naseljima i civilnom stanovništvu, koje zapovijesti su potčinjeni i izvršili na način da su najprije uplovljavanje ratnih brodova u vode splitsko-kaštelanskog akvatorija i okolice uz prijetnju uporabom vatrenog oružja zabranili civilnom stanovništvu bilo kakvo uplovljavanje i isplovljavanje brodova i drugih plovila iz luke i gradova, a potom sa ratnih brodova iz zrakoplova, iz 97. zrakoplovne brigade Mostar, topništvom iz Vojnog kompleksa "Lora" i vojarne "Ivo Purišić" Divulje u združenim akcijama iz različitog naoružanja i kalibra otvarali vatru po gradovima i naseljima gadjajući pri tom gospodarske, kulturne i druge civilne objekte, te o provedenim borbenim akcijama pravodobno izvješćivali natčinjene i Generalštab tzv. "JNA" u Beogradu, pa su tako:

- 14/15 rujna 1991. u Pločama, opt. Mile Kandić, zapovjedio III-opt. Nikoli Ercegoviću akciju napada na grad Ploče, te od XI-opt. Živomira Ninkovića zatražio borbenu potporu djelovanja zrakoplovstva, što mu je ovaj i odobrio, nakon čega su u znak odmazde što su obrambene snage Republike Hrvatske osvojile skladište naoružanja i vojne opreme teritorijalnih obrana Općine Metković, Ploče, Makarska i Vrgorac, zapovjedili XXXI-opt. Dragutinu Horvatu, a XI-opt. Živomir Ninković, zrakoplovcima 97. zrakoplovne brigade, bombardiranje, raketiranje i mitraljiranje civilnih objekata u gradu, kojom prigodom je Dragutin Horvat sa TČ 404 u skupini od šest minolovaca, dvije raketne topovnjače i dvije torpedne topovnjače u združenom borbenom djelovanju sa skupinom zrakoplova, iz topova kalibra 57 mm, a zrakoplovi raketama i bombama velike razornosti otvorili paljbu po civilnim i gospodarskim objektima, pogodivši pri tom raketama, bombama i projektilima više civilnih objekata i to skladište "Luka Ploče" A i B i

i njena postrojenja, vlasništvo "Interšpeda" Ploče, teretne kamione marke "TAM", reg. oznake i broja MA 480-69 vlasništvo PZ "Plina" Peračko Blato, "TAM" reg. oznake i broja MA 381-99, "TAM" reg. oznake i broja MA 393-05, vlasništvo poduzeća "Neretva" Opuzen, "TAM" reg. oznake i broja ST 147-694 vlasništvo "Jadrantransa" Split, zgradu Srednjoškolskog centra Ploče, objekte RO Centra za tjelesnu kulturu i sport, zgrade Hrvatske elektroprivrede i Hrvatskih cesta, te Hrvatske pošte i telekomunikacija, te domove i putničke automobile Hatidže i Šerifa Vrane, Mate Katića, Ante Jelavića, Ivana Franića, Stane Grgurinovića, Franca Pirjevca, Dominika Marinovića, Josipa Pirjevca, Damira Giljevića, Nede Katića, Maksima Giljevića, Božidara Jovanovića, Žarka Rajića, Semira Marinovića, Ivica Franića, Nediljka Marinovića, Mirka Boškovića, Veselina Jovana, Marka Giljevića, Ranka-Mate Giljevića, Emila Tomaševića i dr., pričinivši pri tom na tim objektima imovinsku štetu u nerevaloriziranom iznosu od 23,219.985 HRD,

- 15. rujna 1991. oko 15,30 sati u Vrbanju na otoku Hvaru

I-opt. Mile Kandić zatražio od XI-opt. Živomira Ninkovića borbeno djelovanje zrakoplova po zrakoplovnoj luci Poljoprivrednog zrakoplovstva Republike Hrvatske, kojem zahtjevu je ovaj udovoljio i zapovjedio dvojici zrakoplova iz 97. zrakoplovne brigade Mostar bombardiranje, raketiranje i mitraljiranje Poljoprivredne zračne luke, koji su zrakoplovima tipa "jastreb", bombama, raketama i strojnicama u više borbenih letova pogodili Poljoprivrednu zrakoplovnu luku i pri tom bombama, raketama i projektilima pogodili i potpuno uništili tri zrakoplova a jedan oštetili, kao i poletno-uzletnu stazu i ostale prateće objekte, te na lokalnoj cesti u neposrednoj blizini luke četiri putnička automobila i to marke "Zastava 45 coral", reg. oznake i broja ST 180-625 vlasništvo Šimuna Carića, "Ladu caravan" reg. oznake i broja BL 984-84 vlasništvo Zlatka Udženića, "Zastavu 126 P", vlasništvo Robija Lučića-Lavčevića i "Zastavu 101" vlasništvo Policijske postaje Hvar, dok je Šimun Carić od krhotina projektila zadobio prostrijele pluća, a Zlatko Udžemića prostrijele stopala desne noge, koje ozljede su teške naravi, pričinivši pri tom imovinsku štetu u iznosu od 1.500.000 USA dolara i 620.000 nerevaloriziranih HRD,

- 16. do 21. rujna 1991. na širem području Kaštela, Trogira,

Solina, i Splita, IX-opt. Jovan Strugar zatražio od I-opt. Mile Kandića, II-opt. Nikole Mladenića, III-opt. Nikole Ercegovića i XI-opt. Živomira Ninkovića potporu borbenog djelovanja ratnih brodova i zrakoplova u akciji napada na gospodarske, kulturne i civilne objekte, a koju potporu su mu ovi odobrili nakon čega je X-opt. Tomislavu Stamatoviću, XVI-opt. Iliji Brčiću, XVII-opt. Draganu Jovinu, XVIII-opt. Nedeljku Stoliću, XIX-opt. Branislavu Crniću, XX-opt. Dragiši Lekiću, XXI-opt. Zoranu Giliću i XXII-opt. Milomiru Šuki, zapovjedio bombardiranje gospodarskih, kulturnih i civilnih objekata, a što su ovi u združenim snagama zrakoplova, ratnih brodova i artiljerije iz vojarne "Ivo Purišić" Divulje i učinili, na način da su najprije 16. rujna 1991. topovima kalibra 20, 30 i 56 mm, pogodili Društveno poduzeće "Rezalište" Split, crpnu stanicu na Brižinama, vlasništvo Republike Hrvatske, dom Petra Duvnjaka, da bi na isti način 20. i 21. rujna 1991. združenim snagama topovima sa brodova, bombama, raketama i strojnicama iz zrakoplova i artiljerijom iz vojarne "Ivo Purišić" Divulje, po zapovijedi Živomira Ninkovića i Jovana Strugara, a uz izravno navodjenje

zrakoplova na ciljeve od strane Tomislava Stamatovića, pogodili i potpuno razorili hotel "Resnik", civilni aerodrom "Resnik" znatno oštetili, uzletno-poletnu stazu, zgradu teringa, toranj kontrole letenja, samohodni agregat marke "Brabi", crpnu stanicu vlasništvo INE Zagreb - Poslovnica Solin, oštetivši pri tom rezervoar kerozina, te uništili 36.000 litara kerozina, objekte Društvenog poduzeća "Staklenici", zgradu i ribogojilište poduzeća "Jadranribolov" Split, zgradu poduzeća "Pliva" pogon "Bilje", zapalili park-šumu rt Marjan, projektilima pogodili i oštetili Komunalnu RO "Dobrić" Gradski vodovod "Pantana", poljoprivrednu apoteku "Divulje" vlasništvo Marije Mirat, te tri sakralna objekta - crkve "B" i "C" kategorije: SV. BARE i Sv. Križa, te samostan "Mlinice", odašiljače Hrvatske pošte i telekomunikacije, odašiljače Hrvatske televizije na Labišnici, trafostanicu Konjsko - TS 380/220/110/KV vlasništvo "Elektroprijenosa" Split, a na području Žednoga, Čiova i Arbanije i dr., topovskim projektilima te bombama, raketama i tzv. "Napalm bombama" pogodili i zapalili šumu opožarivši pri tom najmanje 320.000 m² šume i drugog niskog raslinja, te oštetili domove, vikendice, gospodarske objekte i putničke automobile Dušana Stojanca, Mate Pavića, Ivana Boškovića, Damjana Ujevića, Mate Ujevića, Svetina Žaje, Marice i Antona Buličića, Marina Tomaša, Dominika Radića, Marina Vukmana, te putničke automobile "Renault 4 TL", vlasništvo Mate Ujevića, "Škodu", vlasništvo Joška Boškovića i "Zastavu 128", vlasništvo Ante Vidovića, pričinivši pri tom imovinsku štetu u iznosu od 18,777.836 DEM i 330,265.990 HRD- Tomaš Tomislav i Vidović Ivica zadobili ustrijelne ozljede od krhotina granate koje ozljede su lake naravi,

- 20. rujna do 20. prosinca 1991. IV-opt. Dojčilo Isaković, V-opt. Beara Ljubiša, VI-opt. Nikola Zdravković, VII-opt. Slobodan Tejić, VIII-opt. Ljubo Šekuljica, XI-opt. Pavle Pantić, XIII-opt. Mladen Vučeljić, XIV-opt. Petar Koljanin, XV-opt. Milan Urošević, XXIII-opt. Miroslav Pejčić, XXIV-opt. Milan Kovač, XXV-opt. Radoslav Manojlović, XXVI-opt. Miljenko Jakovljević, XXVII-opt. Dane Kokotović, XXVIII-opt. Dragan Tarbuk, XXIX-opt. Radovan Šetin i XXX-opt. Risto Zekanović, skupa sa tzv. "crnogorskim dragovoljcima", kojima je zapovijedao izvjesni Dragan Mičunović, uz suglasnost II-opt. Nikole Mladenića zapovijedili ili prenijeli zapovijesti potčinjenima ili osobno otvarali vatru iz artiljerijskog i pješadijskog naoružanja različitog kalibra, 20, 40, mm i dr., te strojnica kalibra 12,7mm, automatskih pušaka kalibra 7,62 i 7,9 mm, nasumce po gradskim četvrtima i na najmanje provokacije koje ne opravdavaju uporabu vatrenog oružja ili provokacije koje su sami iscenirali kao što je bacanje bombi i uništavanje naoružanja i vojne opreme TO općina Splita, Kaštela, Trogira, Imotskoga, Solina, Omiša, Brača i Hvara, vrijednoga najmanje 235.000 nerevaloriziranih HRD, a koje oružje je najprije opljačkano, a potom zapaljeno, pa su tako:

- 20. rujna 1991. iz strojnica 12,7 mm otvorili vatru po lučici "Poljud" pogodivši pri tom projektilom čamac "Gradac" vlasništvo Siniše Pavlića, pričinivši na istome imovinsku štetu u iznosu od najmanje 200.000 nerevaloriziranih HRD,

- 25. rujna 1991. otvorili artiljerijsku paljbu iz pješackog naoružanja po gradskim četvrtima i to: Skalicama, Spinutu, Poljudu, Turskoj kuli i po poduzeću "Brodogradilište Split", kojom prigodom su projektilima

u Bijankinijevoj ulici broj 1 pogodili i oštetili stan Ive Ostojića, a jedan projektil je pogodio Roberta Ostojića u predio trbuha, zadavši mu pri tom prostrijelnu ozljedu trbuha koja ozljeda je teške naravi, te zgradu i stanove Arsena Ivaniševića, Ante Smoje, Borisa Pavića, Drage Traljića i Zvonka Bečića, kao i motorni brod "Čikola", vlasništvo "Splitske plovidbe", pričinivši pri tom imovinsku štetu u iznosu od najmanje 100.000 nerevaloriziranih HRD,

- 19. listopada 1991. iz strojnica kalibra 12,7 mm, uz nazočnost II-opt. Nikole Mladenića, otvorili paljbu po Podujinoj ulici u pravcu skupine pričuvnih djelatnika MUP-a Split, koji su upravo Mladeniću osiguravali kretanje, kojom prigodom je jedno pancirno zrno pogodilo u lijevu ruku Gorana Zlopašu, zadavši mu pri tom prostrijelnu ozljedu lijeve ruke, koja ozljeda je teške naravi,

- 24. listopada 1991. iz strojnice kalibra 12,7 mm otvorili vatru, kojom prigodom je jedno zrno pogodilo u lijevu ruku civila Igora Duha, zadavši mu pri tom prostrijelnu ozljedu lijeve ruke, koja ozljeda je teške naravi,

- 20. studenog 1991. iz topova i pješackog naoružanja otvorili paljbu po poslovnoj zgradi i prostorijama poduzeća "Drvodjelac" oštetivši time projektilima samu zgradu i postrojenja te dom zdravlja "Dr Petar Vitezica" u ulici Maksima Gorkog i više zgrada i stanova u Podujinoj, Jobovoj, Bagatovoj i Aljinovićevoj ulici, oštetivši projektilima stanove vlasništvo Ante Pavelića, Vere Krešić, Rafaela Jurice, Jordane Beronje, Ante Leje, Milisa Bichlera, Jakova Janušića, Stipe Krstanovića, Blanke Sibrano, Celestina Mimice i Joze Galića, kojom prigodom je na tim objektima nastupila imovinska šteta u iznosu od 400.000 nerevaloriziranih HRD,

- 18. do 20. prosinca 1991. u više navrata iz topova i strojnica kalibra 12,7 mm i ostalog pješadijskog naoružanja otvorili paljbu po cijelom gradu Splitu, kojom prigodom su pancirnim zrnima kalibra 12,7 mm pogodili dječaka Igora Marušića (17) u predio glave, zadavši mu pri tom prostrijelnu ozljedu trbuha koja ozljeda je teške naravi, Ivanu Česić (19) zadavši joj strijelnu ozljedu glave koja je lake naravi, Anu Omrčen (19) zadavši joj strijelnu ozljedu desne šake koja ozljeda je lake naravi, Boška Džolića, zadavši mu strijelnu ozljedu glave koja ozljeda je lake naravi, te dječak Dražen Šundov (4) zadavši mu pri tom strijelnu ozljedu lijeve potkoljenice koja ozljeda je teške naravi, a projektilima su takodjer pogodili i oštetili zgradu Centra za preodgoj, zgradu i stanove vlasništvo Ivana Brzića, Božimira Barića, Ivana Barišića, Željka Šunjića, Petra Delića, Josipa Žanića, Margite Tafra, Slavka Gospodnetića, Vinka Dulčića, Ivana Steffanelia, Nedjeljka Marlovića, Ante Radišića, Ante Dadića, Lenka Perišića, Nikole Rušinovića, Nikice Bartulovića, Jure Pocrnjića, Frane Palade, Marinka Radonića, Ivana Duplančića, Ante Bašića, Jerka Jenjića, Marka Giljanovića, Boška Aničića, Luke Djirlića, Josipa Grpca, Ivana Budimira, Jerka Jakusa, Dragoljuba Prohaske, Joke Tomića, Jerka Žuvana, Bore Radenka, Vinka Jurjevića, Andjelka Djirlića, Frane Krželja, Marina Utrobičića, Frane Krivića, Bogdana Savića, Ruže Barjaktarević, Josipa Štambuka, zgradu dječjeg vrtića "Modri val", te stanove Gorana Živkovića, Zvonka Čurkovića, Ante Čizmića, zgradu Okružnog suda, pogon konfekcije "Marjan", autobus marke "MAN" vlasništvo poduzeća "Promet" i više putničkih automobila, kojom prigodom su na tim objektima počinili imovinsku štetu u iznosu od najmanje 800.000 nerevaloriziranih HRD,

te takodjer 19./20. prosinca 1991. iz topova različitog kalibra, strojica 12,7 mm, automatskih pušaka kalibra 7,62 mm, otvorili paljbu po zgradi i postrojenjima poduzeća "Brodogradjevna industrija Split", te brodovima u izgradnji, oštetivši pri tom projektilima brod tzv. "Švedjanin", te sportski kompleks "Poljud", kao i stanove vlasništvo Zdenka Fabjanca, Živka Gunjače, Duje Grbeše, Olge Budimir, Jerka Kneževića, Marka Reje, Milene Matas, više putničkih automobila i zgradu Pomorske banke pričinivši pri tom sveukupnu imovinsku štetu u iznosu od najmanje 3.580.150 USA dolara,

- 14./15. studenog 1991. I-opt. Mile Kandić zatražio od XI-opt. Živomira Ninkovića borbenu potporu zrakoplova u akciji napada na šire područje Splita, otoka Brača i otoka Šolte koju potporu mu je ovaj odobrio, a zatim optuženi Mile Kandić potčinjenima od II do VIII, te od XII do XXX, a XI-opt. Živomir Ninković zrakoplovcima 97. zrakoplovne brigade Mostar, zapovjedili borbenu djelovanje po civilnim objektima, koju zapovijest su ovi prenijeli potčinjenima ili ih osobno izvršili, nakon čega su ratni brodovi koje je predvodio razarač VPBR 34 "Pula" najprije iz topova otvorili paljbu po hidrogliiseru "Krila Dubrovnika", na kojem gliseru su se nalazili promatrači Europske zajednice na putu prema Dubrovniku, a potom združeno sa skupinom od šest zrakoplova koji su u "brišućem" letu preletjeli Split, a koje je predvodio upravo XI-opt. Živomir Ninković iz topova različitog kalibra - 30, 57 i 76 mm, te bombama i raketama nasumice tukli po naseljenim mjestima na otoku Braču i Šolti, ispalivši pri tom najmanje 800 granata i bombi, kao i četiri protupodmorničke mine, kojom prigodom su u Gornjem Selu pogodili i oštetili domove: Josipa Devića, Karla Kalebića, Ante Kalebića, Ede Devića, Karmen Pandić, te crkvu Sv. Ivana Krstitelja, dok je druga skupina brodova koju je predvodio razarač - VPBR 31 "Split" u koordiniranom djelovanju s artiljerijom iz Vojnog kompleksa "Lora" iz topova i drugog pješadijskog streljačkog naoružanja nasumice otvorili paljbu po cijelom gradu Splitu, pogodivši pri tom projektilima trajekt "Vladimir Nazor" vlasništvo "Jadrolinije" Rijeka, kojom prigodom su krhotine granate kalibra 56mm pogodile djelatnike trajekta Dinka Marasa i Juru Kalpića, zadavši im pri tom teške tjelesne ozljede, od kojih je trenutno nastupila njihova smrt, dok su Ante Vidović i Mate Dumanić takodjer zadobili ustrijele po tijelu, koje ozljede su teške naravi, te trajekt "Bartol Kašić" vlasništvo "Jadrolinije" Rijeka, svjetionik na Katalinića brigu, prodavaonicu broj 24 vlasništvo "Dalma" Split, lučki pilotski čamac broj 554 ST 3, vlasništvo Poduzeća "Održavanje i izgradnja"putničke automobile vlasništvo Špira Jelaske, Ante Franića, domove i stanove: Milivoja Poljaka, Davora Zrnčića, neboder poduzeća "Koteks", stan Frane Lenca, Ljube Prvana, Petra Milardovića, Ivana Peše, Neone Prelas, zgradu doma zdravlja "Petar Vitezica" i zgradu Općine Split, stan Frane Matošića, teretne automobile vlasništvo poljoprivredne zadruge "Postira" i poljoprivredne zadruge "Pučišća", trgovačku radnju "Bačvice" vlasništvo Jasminke Arnautović, putničke automobile vlasništvo Josipa Mirčete, Jurice Rake, Ante Vidanovića, Petra Šarića, kao i stan Andjelke Čulić, kojom prigodom su krhotine granata pogodile Andjelku Čulić i Sanju Čulić, zadavši im pri tom prijelome ruku i nogu, koje ozljede su teške naravi, a u Spinutu i staroj gradskoj jezgri projektilima su pogodili i oštetili domove odnosno stanove vlasništvo : Ljubice Luić, Antice Roje, Želje Znaora, zgradu PIS-a, crkvu Gospe od pohodjenja, zgradu Veslačkog kluba "Gusar", stanove Davora Akrapa, Kuzme Bačetića, Darka Uzata, Ivana Djelagića, Ane Lerotić, Nikole Majića, Ante Španjića, Petrovila

Širišćevića, Luce Radman, Dražena Damjanovića, Drage Mihana, Željka Pajića, Branka Uvodića, Ljubomira Andrijaševića, Bogomira Medića, Ante Perića, Ive Bečkovića, Damila Gutića, Gordane Radić, zgradu Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika, te putničke automobile vlasništvo Siniše Koceića, Slobodana Vukanovića, Marije Krstičević, Ante Ruića i dr, pričinivši pritom imovinsku štetu u iznosu od najmanje 100.000 nerevaloriziranih HRD,

- neutvrđenog dana u navedenom periodu - IV-opt. Dojčilo Isaković zapovjedio XV-opt. Milanu Uroševiću postavljanje mina i drugih eksplozivnih naprava na širem području Vojnog kompleksa "Lora", a što je ovaj i učinio, te skupa sa crnogorskim četnicima postavio veći broj nagaznih i drugih mina, te nakon povlačenja srpsko-crnogorske vojske iz Splita u cijelosti nisu razminirali teren i otklonili mine, a niti su prigodom predaje vojarne predstavnicima Republike Hrvatske predali sheme rasporeda mina, sve sa ciljem da zaostale mine eksplodiraju i gradjanima nanesu tjelesne ozljede, pa premda je II-opt. Nikola Mladenčić svojim potpisom potvrdio da su sve mine uklonjene, 27. siječnja 1992. na zaostale mine su nagazili Mirko Bikić i Vinko Gović, kojom prigodom su mine eksplodirale i raznjale oštećeniku Mirku Bikiću stopalo i dio potkoljenice lijeve noge, dok je oštećenik Vinko Gović zadobio eksplozivne ozljede u predjelu šaka, zdjelice, abdomena desne nadkoljenice i desne potkoljenice, a koje ozljede su teške naravi, te 28. siječnja 1992. barkasom na moru naletjeli su i udarili u kontaktnu minu Darko Jurišin, Nikola Perleta, Mario Jelača, Boško Balen i Ivan Grubišić, kojom prigodom je došlo do eksplozije mine, od koje su imenovani zadobili teške tjelesne ozljede od kojih je trenutačno nastupila smrt Darka Jurašina i i Nikole Perlete,

čime su na opisani način prouzročili smrt pet osoba, a šesnaest osoba je zadobilo teške tjelesne ozljede i šest lake tjelesne ozljede, te je nastupila imovinska šteta u sveukupnom iznosu od najmanje 5,080.150 USA dolara, 18,777.836 DEM i 356,840.975 nerevaloriziranih HRD,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba naredili i izvršili napad na civilno stanovništvo i njegovu imovinu bez izbora cilja, te primjenjivali mjere zastrašivanja i terora, protuzakonito i samovoljno uništavali imovinu stanovništva što nije bilo opravdano vojnim potrebama, što je imalo za posljedicu smrt i tjelesno ozljedjivanje više civilnih osoba i uništenje imovine velikih razmjera,

čime su optuženici od I. do XXXI. počinili krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva - djelo označeno i kažnjivo po članku 120. stavak 1. (čl. 142. st. 1.) Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu OKZ RH-a),

Stoga se optuženici temeljem čl. 120. st. 1. (čl. 142. st. 1.) OKZ RH-a

- 12 -

o s u d u j u

Optuženik MILE KANDIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik NIKOLA MLADENIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina,

Optuženik NIKOLA ERCEGOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik DOJČILO ISAKOVIĆ na kaznu katvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik LJUBIŠA BEARA na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik NIKOLA ZDRAVKOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina,

Optuženik SLOBODAN TEJIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina,

Optuženik LJUBO ŠEKULJICA na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina,

Optuženik JOVAN STRUGAR na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik TOMISLAV STAMATOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik ŽIVOMIR NINKOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik PAVLE PANTIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina,

Optuženik MLADEN VUČELJIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina,

Optuženik PETAR KOLJANIN na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik MILAN UROŠEVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik ILIJA BRČIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik DRAGAN JOVIN na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina,

Optuženik NEDELJKO STOLIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina,

Optuženik BRANISLAV CRNIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina,

Optuženik DRAGIŠA LEKIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 14 (četnaest) godina,

Optuženik ZORAN GILIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik MILOMIR ŠUKA na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik MIROSLAV PEJČIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina,

Optuženik MILAN KOVAČ na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina,

Optuženik RADOSLAV MANOJLOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina,

Optuženik MILJENKO JAKOVLJEVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik DANE KOKOTOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik DRAGAN TARBUK na kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina,

Optuženik RADOVAN ŠTETIN na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Optuženik RISTO ZEKANOVIĆ na kaznu zatvora u trajanju od 11 (jedanaest) godina,

Optuženik DRAGUTIN HORVAT na kaznu zatvora u trajanju od 13 (trinaest) godina,

Temeljem čl. 45. st. 1. OKZ RH-a optuženiku Nikoli Mladeniću se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 24. listopada 1992. godine pa na dalje.

Temeljem čl. 100. st. 2. Zakona o krivičnom postupku (u daljnjem tekstu ZKP-a), oštećenici se sa svojim imovinsko-pravnim zahtevom upućuju u parnicu.

Temeljem čl. 90. st. 4. ZKP-a, optuženici se oslobadaju dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret proračunskih sredstava.

II

Protiv optuženika IVANA TOMAJIĆA (o.u.s.)

temeljem čl. 339. točka 6. ZKP-a u vezi čl. 1. Zakona o oprostu od krivičnog progona i postupka za krivična djela počinjena u oružanim sukobima i u ratu protiv Republike Hrvatske

ODBIJA SE OPTUŽBA

da bi kao građanin Republike Hrvatske za vrijeme oružanog sukoba služio kao dočasnik u neprijateljskoj vojsci sve do početka XII. mjeseca 1991. godine i to na razaraču - VPBR 34 "Pula", protiv Republike Hrvatske,

dakle, da bi služio neprijateljskoj vojsci,

pa da bi time počinio krivično djelo protiv sigurnosti Republike Hrvatske - služba u neprijateljskoj vojsci - iz čl. 108. st. 1. (čl. 119. st. 1.) OKZ RH-a,

Temeljem čl. 91. st. 1. ZKP-a, optuženik se oslobadja dužnosti naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret proračunskih sredstava.

O b r a z l o ž e n j e :

Okružno državno odvjetništvo Split podnjelo je ovom sudu optužnicu broj KT-5/92 od 7. srpnja 1992. godine protiv optuženika Jovana Strugara i Tomislava Stamatovića zbog kriv. djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH-a (ranije čl. 142. st. 1. OKZ RH-a), optužnicu broj KT-72/92 od 21. prosinca 1992. godine protiv optuženika Mile Kandića, Nikole Mladenića, Nikole Ercegovića, Dojčila Isakovića, Ljubiše Beare, Nikole Zdravkovića, Slobodana Tejića, Ljube Šekuljice, Pavla Pantića, Mladena Vučeljića, Petra Koljanina, Milana Uroševića, Ilije Brčića, Dragana Jovina, Nedeljka Stolića, Branislava

Crnića, Dragiše Lekića, Zorana Gilića, Milomira Šuke, Miroslava Pejčića, Milana Kovača, Radoslava Manojlovića, Miljenka Jakovljevića, Dane Kotovića, Dragana Tarbuka, Radovana Štetina, Riste Zekanovića, Dragutina Horvata i Ivana Tomajića, zbog kriv. djela iz čl. 120. st. 1. OKZ RH-a, te optužnicu broj KT-72/92 od 26. kolovoza 1993. godine protiv optuženika Živomira Ninkovića zbog kriv. djela iz čl. 120. st. 1. u vezi čl. 22. OKZ RH-a.

Budući da su se ovi postupci vodili za istovrsna kriv. djela, te da je postojala međusobna veza između kriv. djela za koje su se optuženici teretili navedenim optužnicama, sud je odlučio da se provede jedinstveni postupak, a u smislu čl. 28. st. 7. ZKP-a.

Okružno državno odvjetništvo je podneskom broj KT-72/92 od 3. rujna 1993. godine uredilo redosljed optuženika te preciziralo činjenični i pravni opis djela označivši da su optuženici od 1/ do 32/ kao supočinitelji počinili kriv. djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništava iz čl. 120. st. 1. u vezi čl. 20. OKZ RH-a.

Temeljem čl. 290. st. 3. i 4. ZKP-a sud je odlučio da se svim optuženicima osim opt. Nikoli Mladeniću i Ivanu Tomajiću sudi u odsutnosti. Naime, državni odvjetnik je podnio prijedlog da se optuženicima koji ne borave na prijavljenim adresama, te za kojima je raspisana tjeralica i odredjen pritvor sudi u odsutnosti. Po ocjeni suda u ovom slučaju ostvreni su uvjeti za sudjenje u odsutnosti jer postoje osobito važni razlozi, a to je težina kriv. djela za koje se optuženici terete, te okolnosti u kojima se Republika Hrvatska nalazi s obzirom na ratne prilike a zbog kojih je potrebno provesti postupke protiv svih počinitelja kriv. djela protiv Republike Hrvatske.

Optuženik Nikola Mladenić je u obrani naveo da nije počinio kriv. djelo za koje se tereti. Zamjenik komandata VPO da je postao dana 30. svibnja 1991. godine, te da u okviru ove dužnosti nije imao nikakve ovlasti da izdaje bilo kakve naredbe. Da je on inače dvadeset pet godina radio kao inženjerac u VPO i to u raznim mjestima, a od toga da je 14 godina boravio u Splitu. Prije rasporeda na ovu dužnost da je bio načelnik štaba Banjalučkog korpusa i to do 8. svibnja 1991. godine. Sa te dužnosti da je u svega nekoliko sati, a nakon jednog sastanka rasporedjen u Split. Na tom sastanku da su predstavnici općina tražili da naoružanje ostane u posjedu štabova teritorijalne obrane odnosno da se ne provede odluka da se naoružanje izuzme, pohrani u vojnim objektima i da bude pod nadzorom bivše "JNA". S obzirom na svoje izneseno stajalište na tom sastanku da je on dobio premještaj, bez ukaza i po njegovom osobnom sudu da je on bio "maknut". Na položaju zamjenika komandanta VPO da je zamjenio generala Marjana Ljubičića i da je njegova dužnost zapravo bila funkcionalna, jer da je bio zadužen za pitanja suradnje sa civilnim stanovništvom. Već na samom početku i to najvjerojatnije u lipnju mjesecu 1991. godine da je od strane Saveznog sekretarijata imenovan za predsjednika Komisije za nadzor nad otvaranjem i prekidom vatre. Inače, da je svaki garnizon imao posebnu komisiju, te da je predsjednik komisije njega izvještavao u slučaju kad bi bila otvorena vatra. Na lice mjesta da su odlazili predstavnici

ili pak članovi komisije pojedinog garnizona i to prema dogovoru sa predstavnicima civilne vlasti na području gdje je došlo do otvaranja vatre. Da je on odlazio na pregovore kod predsjednika križnog štaba za Dalmaciju Drage Krpine.

Kategorički tvrdi da nije imao nikakvih ovlasti u smislu naredjivanja već da je naredbe izdavao komandant VPO Mile Kandić, koji je kontaktirao sa načelnikom štaba, komandatima sektora, flote i kasarni. U vrijeme njegovog dolaska u VPO u Split da je načelnik štaba bio Jozo Erceg, a kasnije da ga je zamjenio Fridrih Moretti koji je na tu dužnost došao najvjerovatnije u srpnju mjesecu 1991. godine. Da on nikada nije došao na mjesto načelnika štaba. Fridriha Morettija da je trebao zamjeniti pok. Nikola Barović, ali da je on počinio samoubojstvo na Visu čim je tamo došao. Kad je Moretti odlazio u mirovinu da je došla jedna depeša, koja je sadržavala samo jednu rečenicu, a u kojoj je pisalo da Moretti preda njemu sve dokumente. Da je on doista i zaprimio sve te isprave, ali da ga nije zamjenio na mjestu načelnika štaba. Da nije točno da je on istodobno bio pomoćnik zapovjednika za kopnenu vojsku, a niti pomoćnik zapovjednika za tzv. "teritoriju".

U razdoblju od 10. do 30. svibnja 1991. godine da je obišao niz vojnih objekata, a što mu je kasnije posebno koristilo, jer da je znao gdje se što nalazi. Da je upravo on poduzeo niz radnji iz kojih se vidi da je on djelovao suprotno onome zašto ga se tereti optužnicom. Posebno naglašava da je spriječio miniranje u Žrnovnici i bombardiranje Sinja, a koje naredbe je dobio izravno od Adžića iz Beograda. Da je obećao građanima Splita da dok on bude na dužnosti da neće doći do bombardiranja Splita. Da je omogućio pružanje humanitarne pomoći, te da je poduzeo sve da se crnogorski dobrovoljci vrate u Crnu Goru i da ne poduzmu radnje koje su planirali. Osim toga da je spriječio uništenje vojnih objekata, koji su kasnije predati Republici Hrvatskoj. Da je njegovom zaslugom oslobođeno pet hrvatskih vojnika, te da je spriječeno uništenje pet automobila. Nadalje ističe da je spriječio razne diverzije i da se zauzimao i omogućio predstavnicima Hrvatske vlasti preuzimanje vojnih objekata.

Koliko se sjeća da se komanda VPO preselila na Vis od prilike 25. kolovoza 1991. godine, te da on nije danima kontaktirao sa komandantom opt. Milom Kandićem već da je s njim kontaktirao načelnik štaba Fridrih Moretti. Posebno ističe da nije prenio naredbe za miniranje Sinja odnosno da je takvu naredbu namjerno prešutio i čak što više kad su ga zvali iz Beograda da je kazao da je izvršena deblokada vojnih objekata u Sinju iako to nije bilo točno. Naime, da je Blagoje Adžić zaprijetio da će u slučaju ako se ne izvrši deblokada vojnih objekata u Sinju, uništiti Sinj, kao za primjer svim gradovima. Kad je primio te naredbe od Adžića da je bio sam i da ih nije prenio isključivo sa namjerom da sve to spriječi.

U obrani opt. Nikola Mladenić tvrdi da je učinio sve da se kompletno naoružanje teritorijalne obrane vrati Republici Hrvatskoj. Prilikom pregovora da su se dogovorili da se izvrši kompenzacija, ali da ne zna da li je izvršena, jer da je on u međuvremenu otišao. Opt. Mile Kandić da se sa Visa vratio u Split 5. rujna 1991. godine, a gdje je ostao do 12. rujna 1991. godine. Da je to bilo razdoblje između dviju blokada vojnih objekata. Kroz to vrijeme da je Fridrih Moretti bio na Visu, a

kada se opt. Mile Kandić 12. rujna 1991. godine vratio na Vis da je Moretti došao u Split, ali kada je stekao uvjete za mirovinu da je otišao i to 28. rujna 1991. godine. Dakle, da se komanda VPO u potpunosti preselila na Vis, a da je on ostao u zgradi Banovine sa još nekoliko osoba time što je u toj zgradi ostala i kompletna služba sigurnosti osim njihova dva do tri čovjeka koji su također otišli na Vis. Dok je Moretti bio u zgradi Banovine da je on dežurao u dežurnom timu, ali da nije komandirao. Prema tome da je bio u podređenom položaju i da je slušao naredbe Morettija, koji je svakodnevno kontaktirao sa opt. Milom Kandićem i admiralom Svetom Leticom.

Prilikom napada na Split dana 15. studenog 1991. godine da nije znao da će brodovi borbeno djelovati. Međutim, da mu je bilo poznato da je dan ranije u uvali Bobovišće napadnut patrolni čamac i da su njihova tri vojnika mrtva, a dva ranjena. Da je čuo neku pucnjavu odnosno da padaju granate, ali da je tek od admirala Letice doznao što se zapravo događa jer da ga je on tog jutra nazvao, te da su potom u više navrata razgovorali. Čak što više da mu je on naredio da uključi agregat i da se tek potom javio na Vis. Da je razgovarao sa kapetanom bojnog broda Filipovićem, koji mu je rekao da brodovi djeluju po svom planu. U kasnijem razgovoru da mu je admiral Letica rekao da je doznao za djelovanje zrakoplovstva. U ponovnom razgovoru sa kapetanom Filipovićem da je doznao da je opt. Kandić ljut i daje izišao iz objekta. U razgovoru kojeg je vodio naknadno sa opt. Kandićem da je doznao da on nije izdao nikakvu naredbu za borbeno djelovanje brodova prilikom napada na Split dana 15. studenog 1991. godine. Opt. Kandić da mu je također objasnio da je ovaj napad na Split urota protiv njega, ali da mu nije rekao nikakve detalje o tome o kakvoj se urota radi.

U nekoliko navrata da je njega iz Lore nazivao opt. Dojčilo Isaković i to kada je bila otvarana vatra. Jedne prigode da je odlazio u Loru s namjerom da na neki način smiri crnogorske dobrovoljce, koji su bili u Lori i sa kojima je izravno zapovjedao jedan potporučnik, kojem on ne zna ime. Isto tako da mu nije poznatko tko je uopće uputio ove crnogorske dobrovoljce u Loru.

Opt. Mladenić u obrani dalje navodi da ga kroz cijelo ovo vrijeme nitko nije izvjestio iz bilo kojeg vojnog objekta da su oni prvi otvorili vatru već da je uvijek dobijao izvješća da su napadnuti. U ovim slučajevima kad je zapravo bio izvješćen da je odgovoreno na vatru da je on naredjivao da se odmah prekine. U odnosu na požar u skaldištu naoružanja teritorijalne obrane objašnjava da je njega opt. Dojčilo Isaković obavijestio da je skladište zapaljeno prilikom obostrane pucnjave.

Posebno optuženik ističe da je on svim osobama koje su kroz to vrijeme željele napustiti bivšu "JNA" to i omogućio iako je u to vrijeme sve ovo bilo vrlo riskantno. Nakon jednog razgovora sa admiralom Leticom da ga se stalno pratilo. Tvrdi da on nije poduzimao nikakve zajedničke radnje sa pripadnicima službe sigurnosti. Samo jedne prigode da je službeno kontaktirao sa opt. Ljubišom Bearom i to zajedno sa Mirkom Bjelanovićem u situaciji kada su diverzantni iz Divulja tražili da se izvrše razne diverzije te kada su planirali atak na admirala Leticu. Naime, u to vrijeme da je u Divuljama bilo 16 najsposobnijih diverzanata, koji su bili spremni

na sve akcije. Ove prigode da se on zajedno sa Mirkom Bjelanovićem i opt. Bearom dogovorio da ih se u tome spriječi odnosno da je on prvi donio odluku o spriječavanju i da su oni vraćeni u Crnu Goru. Da mu nije poznato da bi opt. Beara neke akcije vodio sam, jer sve da je tako i bilo da mu on to ne bi ni rekao. Da je služba sigurnosti bila zatvorena i da je opt. Beara izravno kontaktirao sa Beogradom i Visom, te da je sve bilo šifrirano i da je on otvarao svu poštu.

Opt. Nikola Mladenić priznaje da je on potpisao dokument da "Lora" nije minirana, ali ističe da je to učinio na osnovi izjave tadašnjeg komandanta "Lore" opt. Isakovića i Milana Uroševića. Taj dokument da on nije ni trebao potpisati već da je potpis trebao staviti predsjednik komisije. Budući da se kroz to vrijeme išlo po cijelom kompleksu "Lore", te da su u "Loru" dolazile i obitelji osoba koje su se tamo nalazile kao i njihova djeca da nije imao razloga da sumnja da je bilo mina. Ukoliko je netko postavio mine da je to napravio samovoljno.

Opt. Mladenić nadalje navodi da se zalagao i da je uputio zahtjev na Vis da se najprije evakuiraju Divulje, jer da se on kao i još neke osobe bojao da se ne realizira plan napada na zračnu luku budući da je znao da je pripremljeno 20 do 25 tona eksploziva za rušenje zračne luke, te bombardiranje cijelog Kaštelanskog zaljeva. Inače, da mu je poznat tadašnji zapovjednik vojarnje u Divuljama opt. Jovan Strugar dok sa opt. Tomislavom Stamatovićem nije imao nikakvih službenih kontakata, a niti da ga poznaje. Opt. Jovan Strugar da je bio osoba čiji su nadzori bili kao kod Ratka Mladića, a koji su dobro poznati hrvatskoj javnosti. Nadalje ističe da mu je poznato da je opt. Strugar izravno tražio djelovanje zrakoplovstva iz Bihaća i Mostara, odnosno da on pretpostavlja da je to opt. Strugar tražio, jer da je u to vrijeme načelnik štaba bio Moretti i da bi on sigurno znao da je Moretti tražio borbeno djelovanje zrakoplova budući da su njih dvojica kontaktirali i razgovarali. Samo jedne prigode da je on bio u vojarni u Divuljama, a opt. Strugar da nije dolazio u zgradu Banovine već da su telefonski kontaktirali. U situaciji kada su bile prekinute veze da su kontakti uspostavljeni preko "Lore". Opt. Strugar da je uglavnom tražio hranu, piće i prebacivanje ranjenika helikopterima, a da je on kod njega bio u vezi naoružanja teritorijalne obrane za koje mu je opt. Strugar rekao da je otpremljeno u Titograd u ljetu 1991. godine. Također navodi da mu je poznato da je opt. Strugar doveo crnogorske rezerviste u Divulje, a isto tako da se sjeća da je tri dana držao čelnika Općine Kaštela zatvorenog u vojarni. Prema njegovim saznanjima da je opt. Strugar samovoljno djelovao odnosno da nije djelovao po planovima obrane. Isto tako da je opt. Strugar prilikom odlaska potpisao da u vojarni Divulje nema mina, a što nije bilo točno, jer je naknadno utvrđeno da je ostavljeno sedam mina. Upravo po njegovom nalogu da je izvršeno razminiranje Divulja.

Opt. Mladenić u obrani nadalje ističe da prilikom pregovora nikada nije bio sam već da ga je pratila služba sigurnosti, pa tako da nije mogao kontaktirati sa hrvatskim predstavnicima, jer da se bojao da ne bi imao neugodnosti, a kao što ih je imao admiral Moretti kad je bio u kući admirala Letice. Posebno da ga je napadao zapovjednik Miladinović protiv kojeg je on podnio krivičnu prijavu i tražio njegovo smjenjivanje.

- 19 -

I prilikom dolaska u Crnu Goru da je bio napadnut od crnogorskih dobrovoljaca odnosno da su mu prigovarali zbog toga što nije dopustio upotrebu minobacača i borbenu djelovanje zrakoplova. Da je on sa bivšom JNA otišao u Crnu Goru i da je tamo ostao radi sredjivanja svoje mirovine, a da je to pitanje riješeno tek u šestom mjesecu 1992. g. U međuvremenu da je pisao čelnicima hrvatske vlasti da mu se dopusti povratak, ali da nije dobio nikakav pismeni odgovor iako mu je obitelji rečeno da se može vratiti.

Nakon odlaska admirala Morettija u mirovinu da je on ostao kao najstariji časnik u zgradi Banovine. U toj situaciji da je morao netko naredjivati, te da je on izdavao naredbe da se spriječi bilo kakvo pucaње, a uostalom da je on to radio i kao predsjednik Komisije za nadzor nad otvaranjem i prekidom vatre na ovom području. Ističe da je naredbe prenosio komandantu zgrade Poznanoviću, zatim Ljubiši Beari, a i svim drugim časnicima u zgradi Banovine i to na svakodnevnim sastancima, a povodom izvješća koja su dobivali sa Visa i iz Beograda, te izvješća koja su dobijali sa područja Splita. Inače, da se u Komandi vodio ratni dnevnik u koji se upisivala i svaka informacija preko telefona. Takodjer navodi da on nikada nije kontaktirao sa bilo kojom osobom na način da bi poslao šifriranu poruku preko teleprintera. Takav način kontaktiranja da je bio dostupan samo Ljubiši Beari odnosno službi sigurnosti, a svi ostali telefoni da su se prisluškivali.

U vezi dostave humanitarne pomoći da je činio sve što je bilo moguće, te da je u više navrata kontaktirao sa čelnicima Vrlike i Sinja, a isto tako da je tražio da se povuču snage sa Masleničkog mosta. Medjutim, da je Ratko Mladić djelovao samovoljno i da nije poštivao nikakve dogovore. Sa njegove strane da je poduzimao sve da se situacija smiri i da je izvještavao da su vojarne deblokirane, iako to nije bilo točno. Da je bio između dvije vatre i to s jedne strane opt. Mile Kandića, a s druge strane Svete Letice. Prilikom odlaska na pregovore da je dobijao naredbe od opt. Mile Kandića, gen Rašete iz Zagreba, te nekih političara. Jedino da je naredbe od Adžića odnosno Generalštaba dobijao izravno iz Beograda i to upravo u odnosu na napad i rušenje Sinja i Žrnovnice.

Tvrdi da nikada nije izdao naredbe za borbenu djelovanje, a kako ga se tereti optužnicom. Ukoliko se poznaje vojna hierarhija da se dolazi do zaključka da su nelogične tvrdnje iz optužnice, jer da bi proizlazilo da su za neke akcije tri osobe istodobno izdavale naredbe, a što nikako ne može biti. Prema tome, da on nije mogao izdati naredbu zajedno sa Nilom Kandićem i Nikolom Ercegovićem. Dakle, da ga se neosnovano tereti za učin opisan pod točkom 3. optužnice, a tim više što je u to vrijeme još uvijek načelnik štaba bio Fridrih Moretti, koji je ujedno bio i zamjenik komandanta. Prema tome da njemu ništa nije poznato u vezi otvaranja vatre i akcije bivše JNA na području Splita, Solina, Kaštela i Trogira, u vremenu od 16. do 21. rujna 1991. U to vrijeme da nisu imali ni telefonske veze, jer da je bila isključena centrala u Vukovarskoj ulici, te da je izvješća primao tak nakon 21. rujna 1991. Zapravo da je tek tada primio izvještaje i to djelomično o tim napadima. Naime, da se tada govorilo da je Vlada Republike Hrvatske donijelo odluku o napadu na vojne objekte, te da je Savezni sekretar zaprijetio da će u tom slučaju napasti svim sredstvima. O svemu tome da je bio obavješten iz tiska. U izvještaju kojeg je dobio nakon 21. rujna 1991.

da je pisalo da je napadnuta vojarna u Divuljama, te da se na napad uzvratilo, ali da nije pisalo na koji način. U to vrijeme da mu nije bilo poznato da su istodobno sa zrakoplovstvom borbeno djelovali i brodovi u Kaštelanskom zaljevu. Da je znao za napad na Brižine, ali da mu nije bilo poznato tko je to naredio. Na Brižinama da je bilo vojno skladište goriva i da je kasnije doznao da se tražilo neko ulje. Naime, da je skladište bilo zauzeto od Hrvatske vojske i da se vjerojatno u napad na Brižine išlo da se dodje do specijalnog ulja koje se nalazilo u tom skladištu. Po njegovoj prosudbi da je zapovjednik flote morao znati za borbeno djelovanje brodova, ali da se isto tako moglo dogoditi s obzirom na cjelokupnu situaciju da je do tog djelovanja došlo na zahtjev opt. Jovana Strugara. Takodjer da je bilo moguće da su brodovi djelovali i samovoljno. Da bi normalno bilo da je za to borbeno djelovanje brodovao znao opt. Mile Kandić, ali da postoji mogućnost da čak i on nije znao. Kao što je već naveo da mu je opt. Mile Kandić rekao da su prilikom napada na Split brodovi borbeno djelovali bez njegovog znanja.

Posebno ističe da nije bio upoznat sa pojedinačnim akcijama u kojima su bili oštećeni objekti na području Splita i okolice, te kojom prigodom je više osoba zadobilo tjelesne ozljede.

Kategorički tvrdi da nije znao za napad na Split do kojeg je došlo dana 15. studenog 1991. Da je on znao da će doći do tog napada da bi spriječio, jer da je i on sa drugim osobama bio u zgradi Banovine, a da su upravo prve granate pale pored te zgrade. Prema tome, da su i oni bili izravno ugroženi. Kad je doznao za djelovanje zrakoplovstva da je o tome odmah razgovarao sa Filipovićem i da je upravo na njegovu intervenciju prestalo borbeno djelovanje zrakoplovstva. Naime, nakon što ga je adm. Letica nazvao i kazao mu da zrakoplovi idu na Split, da je on odmah zvao Vis i kazao da ne zagorčavaju i onako teško stanje, a posebno u odnosu na daljnje pregovore. Da je on održao obećanje koje je dao da dok on bude u Splitu da Split neće biti bombardiran. Inače, da su neke njegove izjave provokativno iskorištene i krivo prikazane, pa da je tako proizišlo da je rekao da su muzeji, bolnice i vrtići vojni ciljevi. Medjutim, da je on kazao da su te ustanove vojni ciljevi samo u situaciju ako su vojno zaposjednuti i ako vojska borbeno djeluje sa tih ciljeva. Prema tome, da se ova njegova izjava, koja je emitirana, djelomično, krivo protumačila. Tog dana da je on razgovarao sa opt. Milom Kandićem, tek oko 13 sati, te da ga je pitao zašto su brodovi borbeno djelovali. Da mu je on tada objasnio da je u jednoj uvali na otoku Šolti bio napadnut PČ 176, koji se kasnije sklonio u uvali Bobovišće na Braču, a gdje je ponovno napadnut i da su te prigode poginula dva mornara, a da su dva bila ranjena. Osim toga da mu je rekao da se vodi borba da se spasi posada tog broda. U odnosu na brod "Split" da mu je rekao da nije istina da je potopljen. Dakle, da njemu nije poznato tko je naredio borbeno djelovanje brodova prilikom napada na Split, ali da zna da je zapovjednik taktičke grupe bio opt. Dragan Jovin. Da je upravo ta grupa prijetila adm. Letici da će ga napasti. Da on ni kao predsjednik Komisije za nadzor nad otvaranjem i prekidom vatre nije dobio izvještaje od komandanata brodova zbog čega su borbeno djelovali na Split.

Tvrdi da nikada nikome nije rekao da će narediti da se napadne brodogradilište "Split". Naprotiv da se on borio protiv Miladinovića i crnogorskih dobrovoljaca, koji su govorili da će tući brodogradilište

"Split" i druge ciljeve. Međutim, navodi da mu je poznato da je brod "Finac" bio pogodjen i to upravo one večeri kad je on bio u "Lori" i kad je "Lora" bila napadnuta.. Da je adm. Letica te priloge objasnio da su neki HOS-ovci napali "Loru". Inače, da njemu nije poznato tko je tada gadjao u taj brod odnosno tko ga je ošteti. Da je to sigurno napravio netko iz unutrašnjeg osiguranja "Lore". Kroz to vrijeme da su se nastavili pregovori u "Lori", a da je na pregovorima bio cijeli Krizni štab Splita na čelu sa gosp. Zvonimirom Puljićem.

Nakon odlaska adm. Morettia da je on naredio da se spale vojni planovi, a koje je u zgradi Banovine čuvao stražar - policajac. Da mu je bilo poznato da postoji plan sa 38 ciljeva, koji će se gadjati u slučaju ako se napadnu vojni objekti u Splitu. Da mu je poznato da su između tih 38 ciljeva bile navedene sve policijske stanice u Splitu, Sekretarijat narodne obrane, objekti Hrvatske vojske, te koliko se sjeća HPT, Palača pravde odnosno zgrada Policijske uprave Split.

Opt. Mladenić u obrani nadalje navodi da nije počinio ni učin opisan pod točkom 13. optužnice. Naime, da on nije dao suglasnost za miniranje. Koliko je njemu poznato da bivša JNA nije postavila mine na području Kaštelanskog zaljeva, već da su dana 25. rujna 1991. mine položili pripadnici Hrvatske vojske. Da im je naknadno upućen dopis da je izvršeno razminiranje. Međutim, da on smatra da HV nije izvadila sve mine koje je postavila. Dakle, da je barkasa sa pripadnicima HV, a u kojoj su nastradale dvije osobe zapravo naletila na svoju minu. Osim toga, naglašava da je u to vrijeme još uvijek načelnik štaba bio Fridrih Moretti.

Po njegovoj prosudbi da nisu započeli napadi na vojne objekte, da se moglo sve mirno riješiti. U svim ovim akcijama da je bilo dosta samovolje i sa jedne i sa druge strane, ali da je on kroz cijelo ovo vrijeme poduzeo sve da bi spriječio sukobe. Da mu je jedino ministar Rudolf kazao da zašto ne napusti JNA, a to isto da mu je sugerirao i Zvonimir Puljić, koji mu je predlagao da prihvati obranu Splita, ali da je on smatrao da je to za njega premala dužnost, s obzirom na čin. Posebno navodi da mu ništa nije poznato o planu i programu stvaranja tzv. "Velike Srbije". Da je čuo za postojanje nekog memoranduma, kojeg je tražio, ali nije dobio. Da se o tome raspravljalo vjerojatno na višoj razini. Nakon osamostaljenja Hrvatske da nisu zauzimali posebno stajalište. Kad je on bio u Zagrebu u MUP-u da je rekao da pripadnici bivše JNA sa područja Splita priznaju i podržavaju Republiku Hrvatsku. U to vrijeme da je dolazio u sukob sa pojedinim osobama, koje su izražavale suprotna stajališta o tom pitanju. Da mu je poznato da je postojao plan napada na Split i Kaštela koji je sačinjen u Bihaću. Taj plan da je radila komanda ratnog zrakoplovstva. Opt. Mile Kandić da mu je kazao da zna za taj plan i da se sa njim nije složio.

Opt. Mladenić navodi da o blokadi Jadrana nije dobio nikakvu zapovjest odnosno pismenu naredbu u tom pravcu. Da pretpostavlja da je takovu naredbu Savezni sekretarijat uputio komandantu VPO na Visu, a da je on uputio komandantu flote. Da su se njemu u vezi deblokade obraćali pojedine osobe prilikom pregovora, te da je on sa svoje strane u nekoliko slučajeva intervenirao da se puste brodovi sa otoka ili pak na otok.

Da je propuštao bolesnike i trudnice, te da je o tome obavještavao opt. Milu Kandića, koji se ljutio na njega i dva-tri puta ga pozivao na odgovornost. Naime, da je do deblokade moglo doći isključivo po naredjenju iz Beograda. Kroz cijelo ovo vrijeme da su dobili samo jedno pismeno izvješće o tome kada civilni objekt postaje vojni. Da nisu ponovo upoznavani sa pojedinim konvencijama, koje se odnose na rat i ratno stanje, ali da su njemu te konvencije bile poznate iz vojnih škola.

U odnosu na 97. aviobrigadu opt. Mladenčić je naveo da je bila izravno potčinjena ratnom zrakoplovstvu. Da mu ništa nije poznato u vezi djelovanja zrakoplova na Sv. Juru, na područje Imotskog, kao ni u odnosu na rušenje i oštećenja raznih objekata na području Splita i okolice, te Sinja i Brača.

Opt. Mladenčić je u odnosu na oružje TO dalmatinskih općina naveo da je jedan dio ukraden, jedan dio uništen u požaru, a jedan dio da je iz Divulja prenesen u Crnu Goru. Takodjer je posebno istaknuo da je pismo upućeno Mladenu Škodi na Pagu, a koje je priloženo spisu, doprinjelo da ne dodje do razaranja dubrovačke zračne luka. To pismo da je poslano 7. 7. 1992. iz Igala.

Opt. Slobodan Tejić da je bio načelnik sigurnosti u "Lori" i da je njegov dojam bio da je on smirivao crnogorske dobrovoljce. Da poznaje opt. Nikolu Ercegovića i Nikolu Zdravkovića, ali da sa njima nije imao nikakve službene kontakte. Opt. Nikola Zdravković da je bio zamjenik opt. Ljubiše Beare. Opt. Ljubu Šekuljicu da poznaje samo iz vidjenja, a isto tako i opt. Pavla Pantića. Opt. Milana Uroševića da poznaje kao inženjera i da je s njim kontaktirao u "Lori". Da su on i opt. Isaković tvrdili da "Lora" nije minirana i da nema nikakvih planova u tom pravcu. Opt. Dragana Jovina da ne poznaje, ali da je za njega čuo da je prijetio adm. Letici.

Posebno je opt. Mladenčić naveo da je njegova supruga sada u mirovini, a da je jedno vrijeme radila u Splitu kao odgajateljica. Da ima sina koji je pomorao, te da je njegova obitelj učinila sve da se on vrati u Republiku Hrvatsku. Kao što je već istaknuo da su njegovi motivi za ostanak u bivšoj JNA bili u pravcu sredjivanja mirovine i spašavanja Splita.

Uz usmenu obranu, koju je dao na glavnoj raspravi opt. Nikola Mladenčića, priložio je i pismeni prilog, a osim toga u spisu se takodjer nalaze i drugi pismeni prilozi i zabilješke optuženika.

Opt. Ivan Tomajić u obrani navodi da nije počinio učin za koji se tereti. Međutim, priznaje da je bio ukrcan na brodu "Pula", a koji se nalazio na remontu u Tivtu, još od 4. mjeseca 1991. Navodi da uopće nije bio zadužen oružjem, niti da je na bilo koji način borbeno djelovao. Naime, da je on bio referent za opće poslove, a da je ta služba u potpunosti izdvojena od borbenih odreda pa prema tome i od borbenog djelovanja. Na brodu "Pula" da se nalazio od kraja siječnja 1990. g. Do mirovine da mu je nedostajalo mjesec do dva.

Upravo zbog mirovine, a i loše informiranosti o situaciji i zbivanjima u Hrvatskoj, da on nije napustio bivšu JRM na vrijeme odnosno i pored činjenice što je većina časnika koji su bili po nacionalnosti Hrvati, otišla.

Krajem 9. mjeseca 1991. da su oni isplovili iz Tivta, iako je brod bio neispravan. Isto tako da je na brodu bilo dosta neispravnog naoružanja, a da je vidio da se popravljaju pojedino oružje. U to vrijeme zapovjednik broda da je bio opt. Ilija Brčić, a zamjenik zapovjednika da je bio opt. Dragiša Lekić. Nakon isplovljenja iz Tivta, da su bili na probnoj vožnji do Dubrovnika i natrag. Naime, da se pokušavalo isprovocirati napad na brod, ali da napada nije bilo. Ta provokacija da je trebala biti izvršena na način, da se plovi blizu kopna, kako bi jedinice HV pucale na brod, a onda da se odgovori vatrom i da ih se uništi. Da im je to saopćio opt. Ilija Brčić. Nakon toga da su isplovili prema Visu. Međutim, da se sjeća da je u akvatoriju Lastova otvorena vatra iz topova 76,2 mm i to na neke glisere, te da je rečeno da je uništeno par ustaških glisera. Da je to saznao od Maletića, koji je rukovao sa centralnim paljenjem vatre i to iz posebne prostorije na brodu. Inače, da se vlast u Hrvatskoj tretirala kao ustaška i da je postojala izrazita indoktrinacija starješinskog kadra u tom smislu. Po dolasku u Viški kanal, da je brod stalno bio na pučini, a da se sa kopnom komuniciralo gliserom i čamcem. Da je on imao namjeru tada otići, ali da je naišao na pripadnika službe sigurnosti i da se nakon toga nije usudio ukrcati na trajekt. Prije toga da je razgovarao sa suprugom, koja je rodom iz Otavica, a koja mu je kazala da se mora iskrcati sa broda, jer da su Otavice popaljene od vojske i četnika iz Knina. Početkom 10. mjeseca 1991. da je navratio u Sekretarijat za narodnu obranu Vis, te da je obavio razgovor sa dvojicom djelatnika, ali da mu oni nisu mogli ništa precizno reći i obećati. Nekoliko dana prije akcije na Šoltu da je bila uvedena pomorska blokada, tako da nije mogao više izlaziti sa broda. 15. 11. 1991. da je u noći data uzbuna i da je jedan od časnika i to baš Božidar Radić kazao da se ide u napad na Split, jer da su gardisti napali kasarnu u Dračevcu. Oko 2 sata u noći, da je počela paljba sa topovima 76,2 mm, sa infracrvenim nišanom po Šolti. Da se sjeća da je upravo opt. Dragiša Lekić, koji je navodno imao obavještajne podatke o smještaju topovskih baterija na Šolti, davao upute gdje će se gadjati i to baš u predjelu "Vela straža". Da se zbog kvara okidanje vršilo ručno iz topova. Da su se zadržavali s južne strane otoka Šolte, te da se sa broda pucalo artiljerijskim plotunima po Šolti i Braču. Nadalje ističe da mu je poznato da je na Brač ispaljeno nekoliko protupodmorničkih raketa od kojih svaka imala oko 20 kg eksploziva, te da su rakete ispaljene u predjelu Milne. Što se tiče artiljerijskih granata da je po njegovom saznanju ukupno ispaljeno oko 400 hitaca, a ukoliko se pucalo plotunom da bi to bilo oko 800 granata. Osim toga da se pucalo "hispano topovima". Tijekom noći da je otvorena vatra i na brod "Pula" i to sa kopna, ali da brod nije pogodjen. Da se dobro sjeća da se pucalo na jednu kuću na rtu "Ražanj" na Braču, na svetionik. Osim toga, da se sjeća da je tijekom jutra otvorena paljba i na hidrogliser "Kriila Dubrovnika". Kada se utvrdilo o kojem se gliseru radi, te da se prevozi misija UN-a, da je vatra obustavljena. Opt. Ivan Tomajić je u obrani naveo da misli da je zapovjednik

broda dan ranije dobio uputstva u vezi ove akcije, jer da je bio na komandnom brodu "Vis", a na kojem je zapovjednik flote bio opt. Nikola Ercegović. Prilikom akcije na Šoltu i Brač, da oni nisu bili isprovocirani paljbom artiljerije sa otoka. Koliko je on mogao vidjeti da je vatra najprije otvorena sa broda na kojem je on bio. U akciju na Šoltu i Brač da je išao brodski odred, u sastavu kojeg je bio i brod "Pula". Da pretpostavlja da je u odredu još bilo brodova, pa i topovnjača, a koliko mu je poznato da je u odredu, koji je išao u napad na Split, bio VPBR "Split" i još nekoliko brodova. Da je to bila unaprijed isplanirana akcija. Na brodu "Pula" da se pričalo da se u Splitu napadaju vojni objekti da se zlostavljaju vojni umirovljenici, da se upada u vojne stanove.

Inače, da je on u Split došao 3. 12. 1991., da je još uvijek nezaposlen, da nije regulirao pitanje mirovine, da mu obitelj živi u Splitu, te da povremeno radi na Cresu kod privatnika. Posebno je istaknuo da od momenta kad su isplovili iz Tivta doista nije imao nikakvo konkretno zaduženje na brodu, jer da se u njega nije imalo povjerenja. Po njegovoj prosudbi da je opt. Ilija Brčić bio vrlo ekstreman i da je u cjelosti slijedio velikosrpsku politiku. Da je on odgovoran za ove akcije, jer da je mogao spriječiti isplavljanje broda "Pula" budući da je brod bio neispravan. Opt. Dragiša Lekić da je bio takodjer nacionalistički orijentiran, ali po njegovoj prosudbi da je bio umjereniji od opt. Ilije Brčića.

U dokazne svrhe saslušani su svjedoci Fridrih Moretti, Gordana Kalpić, Dušan Marušić, Igor Duh, Mirjana Perleta, Boško Balen, Ivan, Grubišić, Mario Jelača, Dragutin Vuica, Ivan Žbogar, Stanko Paunović, Tomislav Čulina, Zlatan Lizde, Jovan Putnik, Stanko Lučin, Milan Radaković, Miodrag Stevanović, Nikola Kursar, Stevan Jakovljević, Siniša Komlenić, Ninoslav Navratić, Sibin Petrović, Veseljko Tolj, Franko Perković, Božo Erlić, Petar Šimac, Ante Radin-Mačukat, Augustin Franić, Ivan Anić, Sveto Letica, Veseljko Andromak, Mladen Škoda, dr. Davorin Rudolf, Zvonimir Puljić, Zdravko Kardum, Stevan Mileusnić, Dragoljub Arnautović, Radić Jovanović, Vladimir Mančev, Petar Vojnović, Zvonimir Franjković, Dragoljub Luburić, Franjo Čubela, Rozario Lovrić i Mladen Milošević.

Pročitani su iskazi svjedoka Ivica Vladovića, Ivana Boškovića, Mate Ujevića, Svetina Žaje, Frane Buličića, Ante Vidovića, Ive Vojnovića, Branka Kanaeta, Ante Škobljaja, Ivana Franičevića, Josipa Kovačevića, Mihovila Arasa, Zdeslava Lekšića, Stipana Smoljana, Marinka-Kljakovića Gašpića, Ede Domića, Ante Kalebića, Pere Duvnjaka, Jelene Maras, Roberta Ostojića, Mate Domaćina, Andjelka Čulić, Sanje Čulić, Josipa Mršića, Ivana Čosića, Dražena Šundova, Marka Bikića, Vinka Gogića, Slobodana Preradovića, Omera Kajdića, Baloga Ištvana, Zdravka Jurišina, Stanka Rajkovića, Dane Belaka, Dragutina Barbira, Selimira Lokmića, Rozina Benčića i Nedjeljka Antunovića.

Nadalje, su u dokazne svrhe pregledane videokazete, priložene u spisu, a isto tako i audiokazete. Pročitani su dopisi Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Hrvatske - Odjela za ratne zločine i kaznena djela terorizma, dopis Okružnog državnog odvjetništva Split, dopis zapovjednika kap. fregate Mile Budiše sa prilogom,

preslik dopisnice, te članka iz "Vjesnika" od 7. 8. 1993.

Sud je takodjer u dokazne svrhe pročitao i pregledao novinski članak, preslik fotografije, zapisnike o očevidu, službene zabilješke, izvještaje o krim. pretrazi lica mjesta, izvješća, preslik dopisa "Staklenici" Kaštel Štafilić, te policijskog zapisnika o procjeni štete pod "Staklenici", preslik zapisnika o nastaloj šteti na ribogojilištu "Jadran" Pantana, aneks zapisnika, preslik zapisnika o procjeni štete učinjene bombardiranjem dana 20. 9. 1991. u zračnoj luci "Split", zapisnik o oštećenju na gradjevinskom rezervoaru "Pantana", zapisnik o procjeni štete općinske komisije od ratnih šteta općine Trogir. Pregledana je fotodokumentacija očevida, te su pročitani i pregledani dopisi MUP-a - Policijske uprave Split, zapisnik Zavoda za zaštitu spomenika kulture Republike Hrvatske o štetama na spomenicima u općini Trogir, program sanacije štete na trafostanici Konjsko, zapisnici Zavoda za zaštitu spomenika kulture RH Split o šteti na spomenicima u općini Kaštela, dopis INE, dopis "Hoteli - Kaštelanska rivijera", preslik zapisnika o procjeni štete na objektima TN Resnik u Kaštel Štafiliću. Pregledane su snimke oštećenja u hotelu "Resnik". Pročitano je i pregledano izvješće "Brodo-Split" o pregledu oštećenih objekata, prilog 257 a, 258 a, 263 a, dopis KEC Split, prilog 270 a, zapisnik o obdukciji sad pok. Dinka Marasa, te pok. Jure Kalpića. Nadalje je pročitano i pregledan zapisnik pod "Drvodjelac" Split o oštećenjima, nalaz i mišljenje vještaka za balistiku ing. Berislava Tomašića, prilozi vještačenja A i B, zapisnik o obdukciji sad pok. Igora Marušića, nalaz i mišljenje vještaka dr Jakše Ivanovića, medicinska dokumentacija za oštećenika Marka Mršića, prilog 448 a, dopis bolnice na Križinama. Pregledane su skice priložene spisu, preslici medicinske dokumentacije za oštećenike, te potvrde kao i izvješća HRM - Zapovjedništvo Split. Pročitano je izvještaj o radu Općinske komisije za popis i procjenu ratne štete Općine Split, izvod iz KE za opt. Petra Koljanina. Pročitano je izvještaj vještaka za požare ing. Jurja Razmilića, dopis Općine Imotski, procjena ratne štete nastale u Općini Ploče, prilozi dostavljeni od opt. Ivana Tomajića, prilozi opt. Nikole Mladenića, izvješće načelnika Centra Ploče, izvješća Centra za obavješćivanje Split, Zakon o službi u oružanim snagama i pravilo službe oružanih snaga, dopis TV "Marjan" Split, dopis Doma zdravlja Trogir, pismeni prilozi obrane opt. Nikole Mladenića, podnesak o zahtjevu za naknadu štete za mal. Marka Mršića, pismo svjedoka Rozina Benčića, dopis o razgovoru Morettia i zapovjednika vojarne Ploče - Jovanova, preslik članka "Bomba za Brač u mreži ribara". Pregledane su rentgenske snimke (list 1380 spisa), dopis zapovjedništva HRM, te dopis HRM načelniku glavnog stožera, preslik "opisa" i "crtica na opise". Takodjer su pregledani prilozi s naznakom "prilozi uz krivičnu prijavu PU Split", koji se nalaze u žutoj kovrti s naznakom "A" - fascikla pod "Brodosplit", članak "Slobodne Dalmacije" "Rafali iz Lore, vatromet po gradu", te svi ostali prilozi opt. Mladenića sa naznakama 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

Tijekom postupka u odnosu na pojedine optuženike (npr. Bearu, Vučeljića) isticalo se da postoje odredjena saznanja da su mrtvi. Stoga je sud u okviru svojih mogućnosti izvršio provjeru u pogledu navedenih okolnosti. Budući da je sud dobio izvješće da se ne raspolože saznanjima o tome da su optuženici protiv kojih se vodi ovaj krivični postupak mrtvi, (list 1429 spisa), nastavilo se sa postupkom protiv svih optuženika.

Na temelju rezultata provedenog dokaznog postupka ovaj sud je nedvojbeno utvrdio da su optuženici od 1. do 31. počinili kriv. djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1 OKZRH, a opt. pod 32. Ivan Tomajić kriv. djelo službe u neprijateljskoj vojsci.

Budući da je svim optuženicima osim opt. Mladeniću i Tomajiću sudjeno u odsutnosti, sud je imao mogućnost analize i ocjene obrane samo ove dvojice optuženika, pa je s ovog aspekta postupak u odnosu na ostale optuženike manjkav.

Što se tiče obrane opt. Nikole Mladenića, ovaj sud smatra da je ta obrana već sama po sebi u pogledu niza odlučnih činjenica kontradiktorna i neuvjerljiva za razliku od obrane opt. Ivana Tomajića, koju je sud kao potpuno uvjerljivu u cjelosti prihvatio.

Sud, međjutim, prihvaća obranu opt. Mladenića i to u dijelu u kojem ističe da je u inkriminiranom razdoblju bilo samovolje od strane pojedinaca u redovima bivše JNA, da je mnogo kadra u kratko vrijeme napustilo bivšu JNA, tako da su na pojedinim dužnostima bile potpuno nestručne osobe, da je služba osiguranja ("KOS") imala posebno jaku ulogu, te da sustav vojne hierarhije nije više funkcionirao ni približno dobro, kao ranije. Nadalje je sud prihvatio obranu opt. Mladenića i u dijelu u kojem tvrdi da je on u odredjenim situacijama nastojao ublažiti teško stanje na području Splita i okolice (npr. za vrijeme pomorske blokade), kao i da je poduzeo odredjene radnje u cilju izbjegavanja daljnjih oštećenja i rušenja objekata na području RH (npr. zračne luke u Dubrovniku).

Međjutim, sud nije prihvatio obranu opt. Mladenića u dijelu u kojem tvrdi da nije imao nikakvih ovlasti, jer i on sam ističe da je spriječio bombardiranje Sinja, miniranje Žrnovnice i td., a osim toga priznaje da je prilikom dolaska u Split preuzeo dužnost zamjenika komandanta VPO (30. 5. 1991.), da je nešto kasnije postavljen za predsjednika komisije za nadzor za nadziranje otvaranja i prekid vatre, da je nakon odlaska adm. Fridriha Morettia, (krajem devetog mjeseca 1991.) bio časnik sa najvišim činom u zgradi Banovine, a gdje je inače bilo rezervno komandno mjesto, budući da se osnovno komandno mjesto sa komandantom VPO opt. Milom Kandićem nalazilo na Visu. Takodjer je neprijeporno da je optuženik Mladenić u to vrijeme bio ovlašten predstavnik za pregovore sa predstavnicima Republike Hrvatske u vezi napuštanja tzv. JNA sa teritorija Republike Hrvatske.

S obzirom na istaknute okolnosti, po ocjeni suda, potpuno je neprihvatljiva tvrdnja iz obrane opt. Mladenića da on u okviru navedenih dužnosti nije imao nikakvih ovlasti, da nije mogao izdati bilo kakovu zapovijest, te da su se akcije napada na Split i širu okolicu do kojih je došlo u to vrijeme odvijale bez njegovog znanja i suglasnosti.

Naime, sud je polazeći od rezultata raspravnog gradiva utvrdio da su te akcije bile dobro isplanirane i da je u nekim slučajevima postojao dogovor o združenom borbenom djelovanju ratnih brodova i zrakoplova.

Na pravilnost ovakovog zaključka o unaprijed planiranim akcijama napada na ovom području od strane bivše JNA, te rukovodjenju tim akcijama od strane opt. Mile Kandića - komandanta VPO, te pojedinih zapovjednika npr. flote taktičkih grupa, brodova, upućuje i djelomično obrana opt. Tomajića, te posebno iskazi pojedinih svjedoka.

Tako je svjedok Fridrih Moretti naveo u odnosu na akciju napada na Ploče, da mu je opt. Kandić kazao da je naredio akciju lovaca bombardera. Inače, da je tamo bila tzv. pozadinska baza sa skladištima i radionicama, da su skladišta bila u Malim Barama, a jedan dio u luci. Zapovjednik pozadinske baze i PA diviziona da je bio kap. fregate Jovanov. Ova jedinica da je bila izravno u okviru sektora Šibenik, a da je divizion kao pomorska jedinica bio potčinjen komandi flote i komandi na Visu. Prvu obavjest o događajima u Pločama da je primio telefonom od Jovanova, koji mu je kazao da su Ploče napadnute i da se puca sa svih strana. Nakon toga da ga je zvao adm. Kandić i tražio od njega izvještaj, ali da mu je on rekao da ne zna sve detalje. Potom da je ponovno zvao Jovanova i da mu je prenio da komandant Kandić traži češće izvještaje. U kasnijem razgovoru da je opt. Kandić pitao da li su se minolovci uspjeli izvući. Kasnije da je ponovno zvao Jovanov i da je taj njihov razgovor snimljen, a smisao njegove poruke Jovanovu da je bio u tome da se traži kontakt sa predsjednikom Izvršnog vijeća, te da mu se predoči da su hrvatske snage prve izvršile napad i da postoji opasnost eksplozije oko 300 tona razne municije, a osim toga da ima postavljenih minskih polja oko skladišta i da sveukupne posljedice za Ploče mogu biti nesagledive. Da mu je također predočio da prenese hrvatskoj strani, koje sve mogućnosti stoje komandi na raspolaganju i što sve može narediti, te da će vjerojatno i narediti akciju zrakoplova i brodova. Nakon tog razgovora da je ponovno zvao opt. Kandića, te da mu je kazao da će vjerojatno narediti akciju zrakoplova. U kasnijem razgovoru da je shvatio da opt. Kandić ima informacije i iz drugih izvora, jer da mu je rekao da brodovi iz taktičke grupe Lastovo idu kao potpora, a da će zrakoplovi prethodno osvjetliti prostor, time da Jovanov mora uočiti točke sa kojih se napada. Kasnije da su zvali i iz generalštaba iz Beograda i to iz ratnog zrakoplovstva i da su se interesirali za stanje, a da im je on kazao da je izgubio vezu sa Pločama. U razgovoru sa opt. Kandićem, da je iznio svoje stajalište, da bi djelovanje noću bilo vrlo opasno, jer da ne zna stanje na terenu. Naime, da bi djelovanjem u noćnim uvjetima došlo do žrtava na obje strane. Da je to bio posljednji razgovor i da on kasnije više nije bio u kontaktu ni sa kim iz Ploča. Sve ostalo da je doznao iz tiska odnosno sa radia i televizije. Naime, da je doznao da je došlo do akcije zrakoplova i brodova i to tek u zoru. Komandantova naredba da se provodila preko zapovjednika flote, a da je pri tome veliku ulogu imao zapovjednik minolovaca, koji su se izvukli iz luke i ostali ispred luke. Da misli da su oni isto djelovali, te da je zapovjednik minolovaca navodio na ciljeve na koje će se napadati. Po njegovom osobnom mišljenju, da sve ovo što je učinjeno ujutro, da je čista osveta pogotovo u dijelu koji se odnosi na oštećenje i rušenje civilnih objekata i da takva odmazda nije imala nikakvog opravdanja. Da on i opt. Mladenić, koji je bio pored njega, nisu u tome imali nikakvog utjecaja.

Istog dana, dakle, 15. rujna 1991., da je bila akcija zrakoplova bivše JNA, u zračnoj luci Hvar, gdje su bili smješteni poljoprivredni zrakoplovi. Da je ta akcija išla mimo njih i da o tome nema nikakvih saznanja. Načelno da su to mogli izvesti jedino zrakoplovi iz sastava 97. aviobrigade, jer da oni poznaju teren i da su obučeni za ovo djelovanje uz more. Da pretpostavlja da je do ovog napada na zračnu luku došlo baš u povodu ovih događaja oko Ploče tj. da je tada uočeno da tamo postoje ti zrakoplovi, budući da je dio flote bio smješten u Hvarskom kanalu, a tom rutom da su išli helikopteri u sajeru Mostar-Vis. Dakle, da pretpostavlja da su tada ti zrakoplovi otkriveni i da je zato naredjena odmah akcija.

Po ocjeni suda iskaz svjedoka Fridriha Morettia je većim dijelom prihvatljiv, time što je potrebno istaknuti da je ovaj svjedok i sam sudionik akcije "Male Bare-Ploče", pa da i stog aspekta treba cijeliti njegov iskaz.

Svjedok Petar Šimac u svom iskazu navodi da je cilj operacije sa hrvatske strane bio prvenstveno preuzimanje skladišta na Malim Barama, ali da su postojali i drugi ciljevi i to da se izvrši blokada svih drugih vojnih objekata na području luke Ploče, uključivo i plovila koja su bila u luci, time da u završnici svi ti objekti predju u ruke HV. Inače, da je u skladištu bilo pretežito naoružanje teritorijalne obrane. U luci da je bilo nekoliko brodova i to ukupno pet minolovaca i jedan ili dva pomoćna broda, ali da na tim plovilima nije bilo nekakvo značajnije naoružanje. Kad je došlo do međusobnog otvaranja vatre da se pucalo sa tih brodova i da je pucnjava bila između 19,30 i 20,40 h i to dana 14. rujna 1991. Da se pucalo po gradu, te po jednom brdu koje se nalazi neposredno iznad komande garnizona bivše JNA, a iznad tog brda da su se nalazili položaji HV. Na tim brodovima da su bili topovi od 20 mm, te da su u luci na kopnu bili postavljeni puško-mitraljezi. Dana 15. rujna 1991. u jutarnjim satima da je došlo još jedanaest brodova pred Ploče i to sa Visa i Lastova. Po njegovom mišljenju da je cilj tih borbenih brodova bio da se izvrši blokada luke Ploče, kako bi se stvorili uvjeti za izvlačenje jedinica bivše JNA. Ti brodovi da su djelovali po samoj luci Ploče i iznad cijelog grada Ploče, te da on misli da cilj njihovog dolaska i otvaranja vatre nije bio u tome da bi djelovali po gradu. Prvi zrakoplovi da su se pojavili dana 14. rujna 1991. oko 23 sata. Da su počeli sa izbacivanjem svjetlećih raketa odnosno bombi, a radi ovjetljavanja prostora u noćnim uvjetima. Inače da su zrakoplovi djelovali približno svakih 40 minuta i da su uvijek dolazili u parovima po dva zrakoplova, te da se radilo vjerojatno o zrakoplovima tipa "MIG 29". Početno da su djelovali isključivo po cesti i po našim kamionima, ali slijedećeg dana dakle, 15. rujna, ujutro da su napali cijeli prostor Malih Bara, te da je jedan vojnik smrtno stradao, a nekoliko ih je lakše ozljeđeno povodom zračnih napada. Po njegovoj prosudbi da se ovom akcijom zapovjedalo sa Visa i to koordinirano sa osobama iz VPO u Splitu. Inače, da postoji tonski snimak razgovora Fridriha Morettia i zapovjednika garnizona Ploče.

Iz iskaza svjedoka Petra Šimca proizlazi, da je u akciji napada na Ploče došlo do angažiranja većeg broja brodova i zrakoplova bivše JNA, odnosno da se radilo o koordiniranoj akciji.

I svjedok Sveto Letica je u svom iskazu u odnosu na napad na Ploče istaknuo da su u akciji na Ploče, zajedno djelovali i brodovi i zrakoplovi, te da je cilj napada bio da se zapali i uništi skladište naoružanja, a potom da je uslijedila odmazda odnosno uništenje luke Ploče. Posebno ističe da je siguran da je Fridrih Moretti preko opt. Mile Kandića tražio djelovanje zrakoplova i da je to opt. Kandić odobrio.

U odnosu na akciju rušenja poljoprivrednih zrakoplova na Hvaru, koja je takodjer uslijedila 15. 9. 1991., svjedok Letica ističe da je tu akciju vodio Živomir Ninković, ali uz odobrenje opt. Mile Kandića, koji je vjerojatno prosudio da ti zrakoplovi mogu imati borbene učine. Inače, da je tzv. 97. aviobrigada bila smještena u Mostaru, Zemunik i Divuljama, tj. da su helikopterske jedinice bile u Divuljama. Ta jedinica da je bila namjenski izgrađena za potporu iz zraka bivšoj JNA.

Svjedok Mladen Milošević u iskazu navodi da je sudjelovao u aktivnostima, koje su se poduzele na području Ploča sredinom rujna 1991. Sama akcija osvajanja skladišta da je bila 14. rujna 1991., a da su brodovi i zrakoplovi bivše JNA došli u noći 14./15. rujna i to na način da su brodovi došli iz smjera Visa, a zrakoplovi iz Mostara. Da su naše snage izvršile blokadu luke koristeći pri tome civilnu i plovnu dizalicu, čiji je on bio zapovjednik, te usidrene brodove u luci. Prilikom borbenog djelovanja brodova bivše JNA na Ploče da su najprije gadjani bunkerri, a nakon toga da se gadjalo bez ikakvog odredjenog cilja, te da su pogodjeni civilni objekti i to posebno u luci, kao i niz automobila. Zrakoplovi bivše JNA da su gadjali kotu gdje su bile smještene naše snage, a kasnije da su borbeno djelovali i gadjali u sve ono što se našlo na cesti. Koliko je on mogao vidjeti da su uglavnom bila po dva zrakoplova, ali da ne može kazati da li su nadlijetali isti zrakoplovi ili su se mijenjali u parovima. Inače, da je snimljen razgovor prilikom napada na Ploče, a iz kojeg proizlazi kako je rukovodjeno tom akcijom i na koji način se prijetilo. Posebno je svjedok naveo da je minolovac bivše JNA tukao sa svojim pramčanim topom od 40 mm bez ikakvog rezona po gradu.

Po ocjeni suda, iskaz svjedoka Mladena Miloševića je potpuno logičan i uvjerljiv, a potkrijepljen je i rezultatima očevida odnosno dokumentacijom o procjeni štete, kao i snimkana na audio i video kazeti.

Iz iskaza Vladislava Šimonjika proizlazi da je topovnjača br. 404, kojom je zapovijedao opt. Dragutin Horvat, zajedno sa drugim brodovima sudjelovala u napadu na Ploče, te da je upravo njemu imenovani dao nalog za paljbu iz dva topa kalibra 57 mm i pokazao cilj (čelično uže, koje je smetalo brodovima bivše JNA da izidju iz luke Bačina), ali da je on namjerno gadjao ispod pokazanog cilja. Iz ta dva topa da je ispalio ukupno 30 granata koje su pale u more ispred lukobrana. Kroz to vrijeme, da se topovnjača nalazila nasuprot Ploča, te da se prema Pločama tuklo i iz topova sa dva torpedna čamca, dva raketna čamca, te šest minolovaca bivše JNA.

Dakle, na osnovi gore navedenih dokaza, sud je utvrdio da su za napad na Ploče do kojeg je došlo 14./15. rujna 1991. kriv. odgovorni opt. Mile Kandić, koji je kao komandant VPO zapovijedao akcijom ovog napada, opt. Nikola Ercegović, zapovjednik flote, po čijoj zapovjesti su borbeno djelovali brodovi, opt. Živomir Ninković, zapovjednik 97. aviobrigade, po čijoj zapovjesti su u navedenoj akciji borbeno djelovali zrakoplovi, te

opt. Dragutin Horvat, zapovjednik topovnjače 404, koji je izravno naredjivao po kojim ciljevima će se pucati iz topova.

Što se pak tiče akcije napada na zrakoplovnu luku Poljoprivrednog zrakoplovstva RM, koja je takodjer uslijedila 15. rujna 1991. u Vrbanju na otoku Hvaru, sud je utvrdio da su za ovu akciju isključivo odgovorni opt. Mile Kandić i Živorin Minković.

Iz zapisnika o očevidu sa kroki skicom, fotodokumentacije očevida i medicinske dokumentacije proizlazi da su u ovoj akciji potpuno uništena tri zrakoplova, da je jedan zrakoplov oštećen, te da su u znatnoj mjeri oštećeni popratni objekti u zrakoplovnoj luci. Osim toga, utvrđeno je da su oštećena četiri putnička vozila i da su dvije osobe ozlijeđene. Naime, oštećenik Šimun Carić je zadobio prostrijele pluća od krhotina projektila, dok je Zlatko Udžemija zadobio prostrijele stopala desne noge, koje ozljede su teške naravi.

Nadalje je sud, polazeći od rezultata raspravnog gradiva, utvrdio da je u razdoblju od 16. do 21. rujna 1991. na širem području Kaštela, Trogira, Solina i Splita, došlo do združenog borbenog djelovanja brodova i zrakoplova bivše JNA, da su u tim akcijama oštećeni mnogobrojni gospodarski, kulturni i civilni objekti, te da su dvije osobe zadobile lake tjelesne ozljede.

Iz iskaza svjedoka, a od kojih su neki u to vrijeme i sami bili sudionici ovih akcija, kao pripadnici bivše JNA, proizlazi da su akcije napada na ta područja bile dobro planirane i koordinirane.

Tako je svjedok Stanko Paunović u iskazu naveo da je zajedno sa Dušanom Zlonogom bio ukrcan na brodu bivše JRM i to TČ 213, koji je zajedno sa TČ 215 sudjelovao u akciji na Brižinama. Dušan Zlonoga da je u to vrijeme bio vršitelj dužnosti komandanta, a opt. Milomir Šuka, da je bio komandant divizionara torpednih čamaca. Do 15. 9. 1991. da su se stalno sidrili i nalazili na Visu, a potom da su dobili naredbu da iz Visa isplove u pravcu Splita. Nakon toga da su pristali uz VPBR 31 "Split" u Kaštelanskom zaljevu zajedno sa TČ 215. Opt. Šuka da je otišao na VPBR 31, a nakon toga da je izdao naredjenje da njihov TČ (213) i TČ 215 isplove i plutaju u trokutu Sv. Kajo - Lora - Kaštel Sućurac. Upravo on da je slušao vezu koja se održavala između Lore - Sv. Kaje - Brižina - Divulja - Školskog centra - VPBR 31. Nakon izvjesnog vremena da se veza prekinula i da mu je bilo jasno da se nešto događa. Dana 16. rujna 1991. oko 9 sati da su od opt. Zorana Gilića sa VPBR 31 čuli zapovjest da TČ 215 pristane uz lukobran Brižina, a da oni i dalje ostanu na istom mjestu i plutaju. Nadalje je imenovani svjedok istaknuo da je preko radio veze čuo da će se na Brižine iskrcati specijalni odred bivše JNA da rasčisti situaciju. Ubrzo nakon toga da je pored njihovog čamca prošao DJČ 6E1 sa kojeg su se

K-54/93

- 31 -

iskrcali mornari na lukobranu, a zatim da su čuli da je opt. Šuka zapovjedio komandantu TČ 215 da vatrom iz topova podrži grupu koja se iskrcala. Međutim, da je komandant odgovorio da su topovi neispravni, a zatim da je naredjeno da se Tomislav Čulina sa nekoliko članova posade iskrci i obidje skladišta. Osim TČ 213 i 215 da je u blizini lukobrana luke Lore plutala i raketna topovnjača 405. Sa broda VPBR 31 na kojem je bio opt. Gilić, a koji je bio komandant svih ovih brodova u akciji na Kaštelanski zaljev, da su dobili zadatak da njihov TČ pruži potporu grupi mornara, koji su se iskrcali sa DJČ 631. Upravo opt. Milomir Šuka da je izdao naredjenje Avdi Bešliću, da iz topova otvori vatru prema velikom hangaru u rezalištu "Brodospasa", ali da je on prvi put promašio pa da mu je opt. Šuka ponovno naredio da gadjja hangar. Kasnije da su na njihov brod prekricali sa DJČ ranjenog kap. fregate Damira Zjačića, te dok su njega prevozili da je njihovo mjesto zauzela RTOP 405. Da je on čuo kako se iz topova otvara vatra u pravcu hangara, a da je tada pogodjena i kuća, koja se nalazila iznad ceste.

Kasnije da su pristali uz VPBR 31, te da su ponovno dobili naredjenje od opt. Gilića da zajedno sa TČ 215 isplove na isto mjesto pred Brižine. Budući da su oni odbili, da im je naredio da isplove i odvedu čamce na Vis. Koliko mu je poznato da je zapovjednik broda VPBR 31 bio Dragan Jovin, a zapovjednik taktičke grupe Zoran Gilić.

Iskaz imenovanog svjedoka je uvjerljiv, a osim toga potkrijepljen je iskazima drugih svjedoka i to svjedoka Tomislava Čuline, Zlatana Lizde, a u pojedinim djelovima iskazima svjedoka Pere Duvnjaka.

Naime, iz iskaza svjedoka ošt. Pere Duvnjaka proizlazi da mu je doista u ovoj akciji potpuno uništena kuća, koja se nalazila u Sv. Kaji predio Brižine. Prije nego je kuća pogodjena i spaljena, da se čula pucnjava, te da je on vidio pripadnike ZNG i vojnike bivše JNA između kojih je bilo obostrane pucnjave. Imenovani svjedok je također u iskazu naveo da je ispred lukobrana skladišta vidio topovnjaču sa koje su odjekivali jaki topovski pucnji, a za koje pretpostavlja da su većeg kalibra, te da su ispaljeni upravo sa ove topovnjače i da je njima pogodjena njegova kuća. Osim toga, da on u tom pravcu ima i dokaze, jer da je pronašao komad zrna. Pored topovnjače da je povremeno vidjao jedan čamac za kojeg pretpostavlja da je najvjerojatnije desantni, a koji je pristajao i odlazio.

Akcije napada na to područje nastavile su se još nekoliko dana.

Iz iskaza svjedoka Veseljka Andromaka (1324-1326) proizlazi da je čuo upravo opt. Jovana Strugara da navodi da se gadjaju pojedini ciljevi i to Sv. Bare, područje zračne luke Resnik, staklenici, Ribogojilište, Vlaška kota i područje iznad hangara za zrakoplove. Sve to da se odvijalo kad je pozvan na pregovore od strane opt. Strugara u vojarnu Divulje. Upravo kad je ulazio u vojarnu Divulje da je javljeno da je bombardiran refej na Labišnici, te da se tuku i drugi ciljevi. Vjerojatno zbog svih tih događaja da je sa još dvije osobe zadržan u Divuljama tri dana. Da je tada vidio da je sve to bilo planirano i da su vojni ciljevi bili označeni. Posebno navodi da je bio prisutan kad je opt. Strugar pozvao zrakoplove

1508

K-54/92

da bombardiraju i da je po njegovom mišljenju upravo ovaj njegov boravak u vojarni Divulje uvjetovao da ne dodje do većeg napada na Kaštela i Trogir. Opt. Strugar da je imao posebnu vezu sa Generalštabom u Beogradu. Inače, da je on imao dojam da "KOS-ovci" drže situaciju pod svojim nadzorom, te da oni imaju utjecaja i na odluke opt. Strugara kao i da ga prate. Nakon što je opt. Strugar pozvao zrakoplove, da je rukovodio i napadom, te da je govorio "šišaj". Prvog dana da su došli četiri zrakoplova za borbenu djelovanje, a slijedećeg dana da je tražio borbenu djelovanje helikoptera, te da ih je došlo petnaest. Prema tome, da su borbenu djelovali zrakoplovi i helikopteri, a kad je on pitao opt. Strugara zašto je došlo do tih akcija, da mu je on odgovorio da je to zapravo odgovor na napad na vojarnu Divulje. Potom da mu je on objasnio da hrvatska strana želi miroljubivo rješenje, da postrojbe HV djeluju samo obrambeno, a osim toga da nemaju ni naoružanje za borbenu djelovanje. Imenovani svjedok je nadalje objasnio da je po njegovoj prosudbi u ovom slučaju na sporadičnu pucjavu na vojarnu u Divuljama, a do koje je došlo nakon bombardiranja releja na Labišnici, odgovoreno sasvim neprimjereno, a posebno ako se uzme u obzir djelovanje zrakoplova. Opt. Strugar da mu je objasnio da su civilni ciljevi gadjani iz razloga što su na tim mjestima uočene postrojbe HV. Međutim, svjedok tvrdi da on pouzdano zna da na ovim ciljevima na koje je navodio opt. Strugar nije bilo pripadnika postrojbi HV osim redovnog policijskog osiguranja. Iz svega da je zaključio da je to bila zajednička akcija brodova i zrakoplova, a tim više što je čuo djelove razgovora, te posebno da je opt. Strugar za vrijeme borbenih akcija kontaktirao sa Lorom i drugim centrima bivše JNA, a koji su bili smješteni na Kozjaku i Visu. Tek četvrtog dana da su on i ostale dvije osobe puštene odnosno da ih je opt. Strugar iskoristio za zamjenu za njegova tri časnika.

Po ocjeni suda iskaz svjedoka Veseljka Andromaka je logičan i uvjerljiv, te ga je sud kao takovog u cjelosti prihvatio, tim više što ne nalazi niti jedan razlog zbog čega bi imenovani svjedok neosnovano teretio opt. Strugara.

Iz iskaza svjedoka Fridriha Morettia proizlazi da je zapovjednik aviobaze u Divuljama bio opt. Jovan Strugar, koji je bio potčinjen Živoradu Minkoviću, zapovjedniku tzv. 97. aviobrigade, koji je u operativnom smislu pak bio potčinjen komandi VPO, a po svim drugim pitanjima, da je bio potčinjen komandi ratnog zrakoplovstva u Beogradu. Međutim, svjedok Moretti ističe da je opt. Strugar djelovao samovoljno i da je upravo po njegovom zahtjevu djelovala 97. aviobrigada.

Po ocjeni suda ovaj dio iskaza svjedoka Morettia se ne može prihvatiti, a posebno kada se ima u vidu iskaz svjedoka Veseljka Andromaka, iz kojeg proizlazi da su akcije napada bile planirane, te da je opt. Strugar za vrijeme borbenog djelovanja zrakoplova kontaktirao i sa Visom gdje je bilo osnovno komandno mjesto, kao i sa drugim centrima bivše JNA.

Svjedok Moretti tvrdi da su on i opt. Mladenčić za napad na Brižine saznali tek dana 16. rujna 1991. dakle nakon akcije, a isto tako i za bombardiranje ostalih ciljeva.

Po ocjeni suda ne može se prihvatiti iskaz svjedoka Morettia ni u ovom dijelu, a posebno kod činjenice da je opt. Mladenić bio zamjenik komandanta VPO. Dakle, s obzirom na utvrđene okolnosti da su ove akcije napada bile planirane, te da su združeno djelovali brodovi i zrakoplovi, očito je da je opt. Mladenić na dužnosti zamjenika komandanta VPO morao pružiti potporu opt. Strugaru za ovakovo djelovanje. Osim toga treba istaknuti da su ove akcije trajale nekoliko dana, te da je opt. Mladenić sa njima morao biti upoznat i kao predsjednik Komisije za nadziranje otvaranja i prekida vatre.

I svjedok Sveto Letica u iskazu ističe da mu je poznato da je opt. Jovan Strugar prilikom napada na Kaštelanski zaljev "zvao" i zrakoplove i brodove zbog navodnog napada na Divulje. Imenovani svjedok posebno tvrdi da je djelovanje brodova mogao odobriti samo opt. Mile Kandić.

Svjedok Augustin Franić, koji je niz godina radio u zračnoj luci "Resnik" u svojstvu instruktora letenja u iskazu navodi da je opt. Tomislav Stamatović u razdoblju od tri godine prije početka rata bio na dužnosti rukovoditelja službe kontrole letenja i to kao vojno lice. Stoga da ga je on više nego dobro poznao. Kada je 20. i 21. rujna 1991. došlo do bombardiranja zračne luke "Resnik" i okolnih pozicija, da je on u to vrijeme bio mobiliziran i da je radio u Regionalnom centru za obavješćivanje zajedno sa Gorki Tičinovićem, koji je bio na dužnosti zapovjednika tog Centra. Njihov zadatak da je bio da prate kretanje neprijateljskih zrakoplova, te potom poduzmu odgovarajuće mjere odnosno da o tome obavjeste postrojbe HV ili pak civilno stanovništvo radi sklanjanja. Upravo u vrijeme bombardiranja zračne luke "Resnik" da je časnik za navodjenje navodio zrakoplove koji su gadjali određene ciljeve. Tvrdi da je nedvojbeno prepoznao glas opt. Tomislava Stamatovića u osobi, koja je iz Divulja navodila zrakoplove, koji su bombardirali zračnu luku i okolna mjesta. Da se sjeća da su pored zračne luke tada bili gadjani "Staklenici", te hotelsko naselje "Resnik" i to na način da su dva puta po dva zrakoplova napadala navedene objekte. Svjedok Franić u iskazu nadalje tvrdi da je preko petog zrakoplova opt. Stamatović prenosio podatke i tražio da se nastavi bombardiranje navedenih objekata. Da se sjeća da je u razgovoru sa pilotom opt. Stamatović rekao da poruči da se napalm bombama napadnu gore navedeni objekti, a da mu je pilot odgovorio da je upotreba napalm bombi zabranjena, ali da će on ipak komandi prenijeti poruku. Sve te razgovore između opt. Stamatovića i pilota da su snimili i jednu snimku dali djelatnicima policije. Na tim snimkama da je snimljen cijeli tijek operacije bombardiranja zračne luke "Resnik" i "Staklenika".

Sud je utvrdio da je iskaz svjedoka Augustina Franića vrlo okolnosan i uvjerljiv, te ga je u cjelosti prihvatio. Osim toga, iskaz imenovanog svjedoka potkrijepljen je snimkom razgovora odnosno prijepisom razgovora opt. Stamatovića s pilotom. Dakle, sud je prihvaćajući navedeni iskaz svjedoka Franića utvrdio kakva je bila uloga i doprinos opt. Stamatovića u inkriminiranoj djelatnosti odnosno u potpunosti je utvrdjeno

da je opt. Stamatović postupao umišljajno u odnosu na gadjanje civilnih ciljeva.

Iz zapisnika o očevidu, fotodokumentacije očevida, popisa o procjenama štete i iskaza svjedoka oštećenika (Ivana Boškovića, Mate Ujevića, Svetina Žaje, Frane Buličića, Ante Vidovića, Ive Vojnovića i dr.) proizlazi da su u tim združenim akcijama prilikom kojih je došlo do borbenog djelovanja brodova i zrakoplova na navedenom području, u znatnoj mjeri oštećeni ili pak potpuno uništeni, važni gospodarski objekti (hotel "Resnik", civilna zračna luka "Resnik" sa pratećim objektima, crpna stanica "INA" Zagreb - Poslovnica Solin, poduzeće "Staklenici", ribogojilište pod "Jadranribolov" Split, zgrada "Plive", trafo-stanica Konjsko i dr.), sakralni (Sv. "Bare", Sv. "Križ" i samostan "Mlinice"), domovi, vikendice i putnički automobili (Dušana Stojanca, Mate Pavića, Ivana Boškovića, Damjana Ujevića, Svetina Žaje i dr.), da je zapaljena park šuma rt Marjan, te da su dvije osobe lakše tjelesno ozljeđene (Ivica Vladović i Tomislav Tomaš). Pri tome je potrebno posebno istaknuti da iz iskaza svjedoka Ive Vojnovića, te dokumentacije u spisu proizlazi da su "Sv. Križ" i "Mlinice" u to vrijeme bili obilježeni znakom Haške konvencije.

Kod ovakovog stanja stvari sud nije mogao prihvatiti da bi do svega ovoga došlo slučajno ili pak da su ove akcije rezultat samovolje opt. Strugara. Na ispravnost ovakovog zaključka suda posebno upućuje iskaz svjedoka Veseljka Andromaka.

Sud je stoga utvrdio da je do tih akcija došlo na inicijativu opt. Strugara, ali uz potpunu potporu čelnih ljudi komande VPO i to komandanta VPO opt. Mile Kandića, zamjenika komandanta opt. Nikole Mladenića, zapovjednika flote opt. Nikole Ercegovića, te zapovjednika 97. avio-brigade opt. Živomira Ninkovića. Akcije napada izravno su realizirali opt. Tomislav Stamatović, Ilija Brčić, Dragan Jovin, Nedjeljko Stolić, Branislav Crnić, Dragiša Lekić, Zoran Gilić i Milomir Šuka, a kako to proizlazi iz iskaza svjedoka Augustina Franića, Tomislava Čuline, Zlatana Lizde, Rozina Benčića, Dragutina Vuice i Franka Perkovića. Pri tome je sud radi pravilnog utvrđenja uloge i doprinosa imenovanih optuženika koji su izravno sudjelovali u realizaciji pojedinih napada, uzeo u obzir i koje vrste naoružanja su upotrebljene odnosno tko je na pojedinom brodu izdavao zapovijesti o upotrebi oružja i tko je rukovao pojedinim oružjem na brodu s kojeg se borbeno djelovalo

Prema tome, iz navedenog proizlazi da ovaj sud nije prihvatio obranu opt. Mladenića u dijelu u kojem ističe da on uopće nije znao za ove akcije, a niti da je na bilo koji način pružio potporu. Naime, kada bi se prihvatila obrana opt. Mladenića u tom pravcu postavlja se pitanje što je on poduzeo kao predsjednik komisije za nadziranje otvaranja i prekida vatre, tim više što su akcije trajale nekoliko dana i pogodjeni su brojni civilni ciljevi. Osim toga ni sam opt. Mladenić ne tvrdi da su prema bilo kojem pojedincu, koji je sudjelovao u ovim akcijama poduzete određene mjere ili pak da je smijenjen sa svoje dužnosti. Naime, bilo bi logično da su i opt. Kandić i opt. Mladenić u okviru svojih funkcija i ovlaštenja pozvali na odgovornost opt. Strugara i druge optuženike, ukoliko su oni djelovali samovoljno. Međutim, u tom pravcu nema niti jedan dokaz.

Iz istih razloga sud je utvrdio da je i do akcija, koje su se dogodile u razdoblju od 20. rujna do 20. prosinca 1991. na području Splita, a u kojima je jedna osoba poginula, više osoba ozlijeđeno i niz civilnih objekata oštećeno, došlo također uz suglasnost opt. Mladenića.

Naime, iz izvedenih dokaza proizlazi da se stanje u kompleksu "Lora" dolaskom opt. Dojčila Isakovića za zapovjednika tog kompleksa, (a nakon smjenjivanja adm. Bocinova), potpuno izmijenilo, te posebno da nije nitko imao mogućnost potpunog nadzora i utjecaja na ponašanje "Crnogorskih dragovoljaca", dok su bili u "Lori".

Iz iskaza većeg broja svjedoka, koji su u inkriminiranom razdoblju bili u "Lori", proizlazi da je na više točaka (zgradi Doma MŠC, Garnizonoj ambulanti, zgradi elektronskog zavoda, zgradi ISP, te upravnoj zgradi), bilo smješteno naoružanje i da je dolazilo do otvaranja vatre, a što se opravdavalo navodnim napadima na "Loru". Po ocjeni suda u nekim slučajevima bilo je manjih provokacija u odnosu na "Loru", ali se ne može govoriti o nikakvim značajnijim akcijama, kojima bi se na bilo koji način ugrožavale osobe, koje su se nalazile u kompleksu "Lora" ili pak imovina. Naime, iz iskaza samih osoba koje su se u to vrijeme tamo nalazile, a koje je sud saslušao u svojstvu svjedoka, proizlazi da u "Lori" nije bilo ni mrtvih ni ranjenih odnosno da je došlo do lakših okrznuća pojedinih osoba, a niti da je počinjena bilo kakva znatna materijalna šteta, koja bi bila posljedica napada na "Loru".

U ovakvoj situaciji postavlja se pitanja što se tada zapravo događja u "Lori" i zbog čega je došlo do pucnjave iz "Lore" po raznim dijelovima grada.

Svjedok Nikola Kursar, je u iskazu naveo da se sjeća da je opt. Dojčilo Isaković nakon smjene adm. Bocinova, sazvao sastanak na kojem je objavio da je adm. Bocinov smjenjen, odnosno da je on imenovan na dužnost zapovjednika "Lore". Gledajući čisto po hijerarhiji da na tu dužnost nije trebao doći opt. Isaković, barem ne prije opt. Vučeljića. Unutar "Lore" da su bila dva sektora, te da je jednim zapovijedao opt. Pavle Pantić. Što se tiče otvaranja vatre iz "Lore", da je do toga dolazilo često gotovo svakih nekoliko dana, te da su uvijek davana objašnjenja da je to učinjeno zbog napada na njih. Da on osobno u to nije vjerovao, jer da u krugu "Lore" nije bilo ni mrtvih ni ranjenih, a isto tako ni razrušenih objekata od tih navodnih napada. Da se sjeća jednog detalja u situaciji kada je jedna osoba nehatno ispalila nekoliko zrna u krugu "Lore", da je službeno evidentirano da je izvršen napad na njih, iako to nije bilo tačno, te da ga je posebno pogodilo što to ova osoba nije htjela priznati. Inače da su "crnogorski dobrovoljci" došli u "Loru" 23. rujna 1991. i da su ostali oko mjesec dana. Kroz to vrijeme da su provaljivali skladišta, ali i sva druga mjesta gdje su stigli. U odnosu na požar u skladištu u "Lori" ističe da nikada službeno nije rečeno, koji je bio uzrok požara. Imenovani svjedok je u iskazu u odnosu na miniranje kazao da je to radio opt. Urošević, koji je po struci bio inženjerac.

1572

K-54/92

Da mu je poznato da su kod glavne kapije postavljene protu-tenkovske mine, te da je opt. Urošević postavio tzv. "usmjeravajuće mine" prema kompleksu bazena i samostanu u Poljudu. Osim toga, da iz još jednog detalja proizlazi kako se sasvim neistinito prikazivalo da su provokacije na Loru vršene izvana. Naime, da je jedne večeri preko glavne kapije pobjeglo pet vojnika, a da je slijedeće večeri na tom istom mjestu aktivirana bomba i da se objasnilo da je ubačena izvana.

Po ocjeni suda iskaz svjedoka Nikole Kursara je logičan i uvjerljiv, te ga je sud u cjelosti prihvatio. Osim toga, iskaz ovog svjedoka je u odnosu na niz istaknutih odlučnih činjenica potkrijepljen i iskazima drugih svjedoka i to Stanka Lučina, Stevana Jakovljevića, Miroslava Navrađića, Tome Paligorova, Dragoljuba Liburića, Stevana Mileusnića, Omera Kajdića, Miodraga Stevanovića, Radića Jovanovića, Ištvana Baloga i dr.

Iz iskaza svjedoka Stanka Lučina proizlazi da se iz "Lore" pucalo iz raznih naoružanja (puškomitraljeza, protuavionskog mitraljeza tzv. "PAM", "Zolja"), a da se artiljerijska vatra otvarala iz minobacača i to iz grupe, kojom je rukovodio opt. Koljanin, a koja je bila smještena na rtu RAT. Što se tiče minsko-eksplozivnih sredstava da je naredba o postavljanju išla od zapovjednika Isakovića, a da je provodio opt. Urošević.

Svjedok Milan Radaković navodi da je opt. Koljanin zapovjedao artiljerijskom vatrom, te da su artiljerijska oružja bila smještena na rtu Rat i to minobacači od 120 mm, švedski topovi marke "Bofors" raznog kalibra, a nešto dalje od rta da se nalazio minolovac br. 117, koji je imao vlastite "Boforse" i mitraljeze.

Svjedok Miodrag Stevanović je između ostalog u iskazu kazao da kada je opt. Dojčilo Isaković preuzeo komandu u "Lori" da su tada došli do izražaja razni ekstremni elementi i to najviše opt. Urošević i Koljanin. Opt. Urošević da je pred njim znao kazati da sve to treba minirati i porušiti. Po njegovoj prosudbi da opt. Isaković uopće nije bio sposoban da bude zapovjednik i da on vjeruje da su u to vrijeme glavne poteze vukli ljudi iz "KOS-a" i to opt. Beara i Tejić. Tako npr. kad se nešto trebalo dogovoriti da je opt. Isaković uvijek zvao opt. Tejića i da se najprije s njim dogovarao. "Crnogorski rezervisti" da su po "Lori" radili svašta odnosno da su pucali napamet kada bi bili pijani, da su razbijali namještaj i inventar i da se nikoga nisu bojali. Tako jedne prigode kad je u "Loru" došao opt. Mladenić da ih uvjeri, i to nakon pucnjave po brodogradilištu, da su reagirali na način da je jedan od njih izišao vani ispred ulaza i počeo pucati u smjeru grada.

Posebno je s aspekta pravilnog utvrđenja u odnosu na osobe koje su u to vrijeme izdavale zapovijesti o otvaranju vatre, značajan iskaz svjedoka Siniše Komlenića (list 585-586 spisa).

Naime, imenovani svjedok je naveo da je unutar tih nekoliko mjeseci bio rasporedjen u artiljerijskoj skupini koja je bila smještena na rtu Rat, a gdje su zapravo bile dvije skupine. U skupini gdje je on bio da je najstariji po činu bio zastavnik Kovač, te da su imali na raspolaganju tri protuavionska topa svaki sa tri cijevi cal. 20 mm. Na drugom mjestu na istom rtu u jednoj udolini da je bila druga skupina, koja je imala na raspolaganju četiri minobacača od 120 mm i 82 mm. U toj skupini da je najstariji bio potpukovnik Petar Koljanin. Da ne bih mogao kazati da je baš opt. Koljanin bio zadužen za svu artiljeriju u kompleksu "Lora", jer da su i oni kao i opt. Koljanin primali izravna naredjenja o otvaranju vatre samo i jedino od zapovjednika Isakovića odnosno prije njega od Bocinova. Koliko je njemu poznato da ti minobacači nikada nisu otvorili vatru, ali da to ne mora biti tako. U njegovoj skupini da je vatru jednom otvorio zastavnik Kovač i to u 10. mjesecu 1991. Da je tako otvorio vatru na jedan brod, koji je bio obojen maskirnim bojama i koji je iz Kaštela išao prema Benama. U blizini rta Rat da je bio usidren jedan minolovac br. 117, na kojem je bio vodnik Pejčić. Više puta da se čulo da je on pucao aosim toga da je on sam to govorio. Koliko mu je poznato da je on pucao u raznim smjerovima i to prema gradskom stadionu, kompleksu bazena, lokalu "Popay", te prema Hidrografskom institutu. Na tom minolovcu da je od naoružanja bio protuavionski top "Pam", "Bofors" i dva jednocjevna protuavionska topa. Takodjer da mu je poznato da je vatra otvarana i sa patrolnog broda 552, koji je bio privezan u samoj luci "Lora", a tim brodom da je zapovijedao kapetan Jakovljević kojem je nadimak "Miki". Da je on zapravo bio zapovjednik odreda školskih brodova. Upravo sa navedenog broda da je otvarana vatra doslovno svuda u krugu od 360 stupnjeva.

Navedeni svjedok je takodjer u iskazu naveo da zna sigurno da je opt. Urošević postavljao mine usmjeravajućeg, rasprskavajućeg djelovanja na rtu Rat i to prema moru, a koje su se aktivirale preko elektronskog upaljača.

Iskaz svjedoka Komlenića sud je u cjelosti prihvatio kao iznimno okolnosan i uvjerljiv. Osim toga, taj iskaz je potkrijepljen u odnosu na niz bitnih okolnosti, a koje se odnose na inkriminiranu djelatnost opt. Kovača i Pejčića, i iskazom svjedoka Vladimira Mančeva i to posebno onim kojeg je dao u istrazi (list 578 spisa). Tako je i svjedok Mančev u iskazu potvrdio koje se sve naoružanje nalazilo na rtu Rat. Posebno je naveo da je topom tzv. "Hispano", rukovao zastavnik Kovač, koji je iz tog protuavionskog topa pucao na jedan brod u Kaštelanskom zaljevu. Opt. Pejčić da je takodjer rukovao protuavionskim topom "Hispano" i to na minolovcu br. 117, te da se za njega može reći da je kod svih upotreba oružja vjerojatno ispalio najviše zrna. Inače, da se pouzdano zna da je opt. Pejčić iz tog oružja pucao i po zgradi tzv. "kineski zid", zatim u pravcu gradskog stadiona, kompleksu bazena, te prema jednom kafiću ispred benzinske crpke u Spinutu.

U odnosu na požar u skladištu teritorijalne obrane dalmatinskih općina ističe da mu je poznato da je jedne večeri izbio požar u

jednoj zgradi i da je bilo metaka na sve strane. Da se tada objasnilo da je požar izbio, jer da je izvani ispaljena "tromblonska" mina. Za dobrovoljce iz Crne Gore je naveo da su imali svog zapovjednika i da je moguće da se zvao Dragan. Da su često bili pijani, a da su bili raspoređeni tako da ih je po nekoliko bilo na svim vatrenim točkama u "Lori". Jedne prigode da je jedan od njih pogodio pripadnika MUP-a, koji je bio na cesti, a koji je bio u skupini policajaca, koja je do "Lore" dopratila gen. Mladenića. U ovom dijelu iskaz svjedoka potvrđen je obranom opt. Mladenića, te iskazima drugih svjedoka, koji su opisali ovaj detalj u odnosu na događaj do kojeg je došlo dana 19. listopada 1991., kada je Goran Zlopaša pogodjen u lijevu ruku, kao i medicinske dokumentacije (list 269 spisa).

I svjedok Zvonimir Franjković u svom iskazu potvrđuje pojedine navode iz iskaza svjedoka Mančeva i to posebno u odnosu na inkriminiranu djelatnost opt. Miroslava Pejčića, time što ovaj svjedok tvrdi da je optuženiku Pejčiću nalog za pucanje dao opt. Dane Kokotović, a koji je inače bio njegov pomoćnik, kad je prije rata bio zapovjednik odreda školskih brodova.

Imenovani svjedok je u iskazu decidirano naveo da pouzdano zna da se sa minolovca 117 pucalo po Poljudu, a sa lučkog remorkera 74 po gradu Splitu. Inače da je opt. Dane Kokotović izražavao četničku ideologiju kao i druge osobe koje su bile na lučkom remorkeru 74, a među njima i opt. Radoslav Manojlović.

Svjedok Ištvan Balog je u iskazu naveo da je čuo da je bilo pucnjave sa školskih brodova, koji su bili u morskome prostoru prema Marjanu. Ti brodovi da su bili naoružani topovima i protuavionskim mitraljezima, te da se sa njih pucalo u pravcu kafića "Popay", gradskog staciona, te prema Kaštelima.

Na temelju gore navedenih iskaza svjedoka, te rezultata očevida, a posebno cijeneći utvrđenja koja se odnose na vrstu upotrebljenog naoružanja iz kojeg se otvarala vatra, sud je utvrdio da se pucalo gotovo iz cijele "Lore", te posebno s rta Rat gdje je bila smještena artiljerijska baterija, te čak i sa školskih brodova.

Imajući u vidu upravo istaknute okolnosti, te polazeći od podataka, koji proizlaze iz spisa, da je opt. Dragan Tarbuk, bio zapovjednik voda pitomaca, te snajperista, da je opt. Radovan Štetin bio zapovjednik odjeljenja topovske baterije i baterije bestrzajnih topova, kao i da je opt. Risto Zekanović, bio zapovjednik jedne topovske baterije na rtu Rat, sud je utvrdio da su i ovi optuženici zajednički sudjelovali u inkriminiranoj djelatnosti u kompleksu "Lore" sa gore navedenim optuženicima. Naime, očito je da su optuženici morali izdati zapovijesti za otvaranje vatre ili pak prenijeti zapovijesti opt. Isakovića.

Prema tome, i opt. Tarbuk, Štetin i Zekanović sudjelovali su u gore navedenim akcijama otvaranja vatre iz "Lore" po civilnim ciljevima u Splitu, iako ih nitko izričito ne spominje. Naime, iz gore izvedenih dokaza proizlazi da su iz "Lore" pucale i osobe, kojima

su imenovani optuženici bili zapovjednici odnosno da se pucalo sa mjesta gdje su bile smještene njihove baterije i iz naoružanja, kojima su oni raspolagali i rukovali. O ličnosti opt. Tarbuka govore podaci do kojih se došlo uvidom u fotokopiju razglednice (list 1434 spisa), koja je upućena iz Trsta iz koje bi proizlazilo da je imenovani bio u Borovom Selu zajedno sa potpisanim osobama, a među kojima je i potpis "Miki" (opt. Miljenko Jakovljević).

Iz nalaza i mišljenja vještaka za nalaze i eksplozije ing. Jurja Razmilića (list 654-661 spisa), proizlazi da je do požara u skladištu naoružanja TO dalmatinskih općina, koje je bilo u krugu vojnog centra "Lora" Split došlo paljevinom tj. podmetanjem. Epicentar da je bio u predprostoru, (dijelu skladišta) odakle se požar prenio dalje. Po vještaku nije isključena mogućnost da je požar podmetnut i na još dva mjesta i to ispod južnog zida, te u sjeverozapadnom uglu skladišta.

Ovakovi rezultati vještačenja u cjelosti potkrepljuju iskaze svjedoka, koji su potvrdili da je požar u skladištu naoružanja TO dalmatinskih općina u krugu "Lore" bio zapravo podmetnut, a potom da su data razna neistinita objašnjenja o uzrocima požara.

Prilikom otvaranja vatre iz "Lore" nekoliko osoba je ozliedjeno, a oštećeni su mnogi objekti odnosno pogodjeni su mnogi civilni ciljevi.

Tako je pogodjen plastični čamac "Gradac" vlasnika Siniše Pavića, koji je bio na samom ulazu u lučicu "Poljud", a koja se nalazi blizu kompleksa "Lore".

Iz izvješća u spisu proizlazi da je dana 25. rujna 1991. uslijed otvaranja vatre iz "Lore" oštećeno više stanova (Arsena Ivaniševića, Ante Smoje, Borisa Paraća, Drage Tralića, Zvonka Bečića), motorni brod "Čikola" vlasništvo "Splitske-plovidbe", a koji je bio na vezu u brodogradilištu "Split". Na tom brodu pronadjeno je više udubljenja nepravilnog oblika, a osim toga bila su porazbijena stakla i to sve pod djelovanjem streljiva, a u prilog ispravnosti ovakovog zaključka govore i pronadjeni ostaci košuljice streljiva, koji su se nalazili na podu palube (list 258 A spisa).

Iz zapisnika o očevidu, fotodokumentacije očevida, iskaza svjedoka oštećenika Roberta Ostojića, i medicinske dokumentacije (list 509-513 spisa) proizlazi da je imenovani pogodjen dana 25. rujna 1991. dok se nalazio u kuhinji u stanu njegovog oca u Bijankinijevoj ulici br.11 na četvrtom katu. Oštećenik je zadobio prostrijelnu ozljedu trbuha na način da mu je zrno ušlo sprijeda i izašlo straga na ledjima. Imenovani svjedok u iskazu ističe da je kuhinja u kojoj se on nalazio inkriminirane prigode, okrenuta prema "Lori". Osim toga kad se povežu točke oštećenja od projektila u njegovom stanu u jedan pravac, da se dobije upravo smjer "Lore".

Dana 24. listopada ozliedjen je iz "Lore" i oštećenik Igor Duh, koji se inkriminirane prigode kretao Podujinom ulicom i to smjerom od Marjanskog tunela u pravcu gradskog stadiona. Svjedok u iskazu navodi

da se prije hica čula pjesma i da su to bili muški glasovi, koji su dopirali iz smjera zgrade Mornaričkog školskog centra iz "Lore". Kad je pogodjen da je osjetio bol u lijevoj nadlaktici. Iskaz svjedoka potkrijepljen je medicinskom dokumentacijom (list 516-517 spisa), te prilogom (list 263 A spisa). Svjedok je posebno objasnio na koji način i od koga je doznao da su to pucali snajperisti iz "Lore", a da se snajpersko gnijezdo nalazilo upravo na Domu pitomaca.

Takodjer je sud utvrdio da i dana 20. studenog 1991., a kako to proizlazi iz izvješća i dokumentacije u spisu, (list 330-348 spisa) otvarana vatra iz smjera "Lore", te da je projektilima oštećena poslovna zgrada pod. "Drvodjelac", dom zdravlja "Dr Petar Vitezica" u ulici Maksima Gorkog, te niz zgrada i stanova u Spinutu (vlasništvo Ante Pavelića, Vere Krešić, Jurca Rafaela, Gordane Beronje, Ante Leje, Mile Bichtera, Jakova Junušića, Stipe Krstanovića, Ivana Krželja, Rajka Nižetića, Lea Omana, Jove Radulovića, Blanke Silvano, Celestina Mimice,) te vozilo Joze Galića.

Ostaci streljiva - puščanih zrna cal. 7,62 mm, cal. 7,12 mm i cal. 20 mm, te ostaci mine ručnog bacača, koji su pronadjeni u prostoru ovih područja, priloženi su spisu.

Nadalje je utvrđeno da je i u razdoblju od 18. do 20. prosinca 1991. ponovo otvarana paljba iz teškog i pješadijskog naoružanja iz kompleksa "Lore", a po civilnim objektima po Splitu. Osim toga, utvrđeno je da je jedna osoba smrtno stradala i to 17-godišnji Igor Marušić, te da je više osoba teže i lakše ozljeđeno (Marko Mršić, Dražen Šundov, Ivan Česić, Ana Omrčen, Boško Đolić). Tada je došlo i do oštećenja više stambenih objekata (vlasništvo Ivana Borzića, Božimira Barića, Ivana Barišića, Željka Šunjića, Petra Delića, Ivana Stepaneka i dr. -list 342 spisa), te gospodarskih objekata (brodogradjevna industrija "Split", pogon konfekcije "Marjan", zgrada Pomorske banke i dr.).

Ovakova utvrđenja suda potkrijepljena su rezultatima očevida i fotodokumentacijom očevida, iskazima svjedoka oštećenika, medicinskom dokumentacijom za oštećenike, te nalazima i mišljenjima vještaka ing. Berislava Tomašića i dr. Jakše Ivanovića.

Iz zapisnika o obdukciji proizlazi da je Igor Marušić umro nasilnom smrću uslijed eksplozivne rane glave s oštećenjem mozga.

Vještak za balistiku ing. Berislav Bašić je utvrdio da je Igor Marušić zadobio prostrijelnu ranu glave pancirno-zapaljivim zrnom M 8, cal. 12,7 mm. Zrno koje je izazvalo njegovu smrt da je udarilo u staklo na ulazu u vežu, gdje se u tom trenutku nalazio pokojnik, na tom staklu da je razbilo vrh, uslijed čega se zapalila smjesa i uslijed toga da se probilo staklo. Nakon toga da je zrno prodrlo kroz glavu sad pok. Marušića, a potom da se vjerojatno odbilo od istočnog zida veže i pljoštimice probilo staklo prozora na južnom zidu veže, te se konačno odbilo od staklene ograde dizala na dno stepenica u hodniku. Po mišljenju imenovanog vještaka i zrno koje je nadjeno na 5. katu ulaza br. 114 iste zgrade, je identičnog tipa i modela, a to se odnosi i na dio košuljice i jezgro, a što je

nadjeno pred zgradom. Sva ova zrna su po mišljenju vještaka pa i ono smrtonosno po sad pok. Marušića, ispaljena najvjerojatnije u jednom rafalu iz protuzrakoplovnog mitraljeza "Browning" cal. 12,7 mm i to četverocjevno. Takav mitraljez da se nalazio negdje na pravcu od ulazne zgrade Vukovarska 108 preko nebodera "Slobodne Dalmacije" i preko dijela Turske kule, do glavnog ulaza u "Loru". Medjutim, točna pozicija da se ne može dati, jer da se od putanje zrna zna samo pravac, što je nedovoljno za prosudbu daljine. Sa bilo koje od tih točaka da se može postići pogodak koji je realiziran na 5. katu ulaza 114 dok je pogodak na ulazu 108 mogao biti postignut samo padnim dijelom putanje zrna odnosno nakon prebacivanja objekta u ulici Braće Santini, a što isključuje neboder "Slobodne Dalmacije" (list 414 spisa te prilozi 414 A i B spisa).

U odnosu na oštećenika Marka Mršića, vještak dr. Jakša Ivanović je utvrdio da je imenovani dana 18. prosinca 1991. zadobio strijelnu ozljedu trbuha sa oštećenjem trbušnog organa i slabinskog dijela kičme, a što je iziskivalo teške i složene operativne zahvate, a i pored kojih je ostala pareza lijeve noge (list 422-423 spisa, medicinska dokumentacija (list 424-429 spisa).

Nadalje je sud utvrdio da je osim imenovanih osoba prilikom pucnjave iz "Lore" ozljedjen i Ivan Česić, koji je zadobio strijelnu ranu na glavi, u predjelu slijepoočne regije (liječnička dokumentacija list 431 spisa), te Dražen Šundov, koji je zadobio strijelnu ranu lijeve potkoljenice sa stranim tijelom, zatim Boško Dolić, koji je zadobio udarno gnječnu ranu na glavi u predjelu tjemene regije i Ana Omrčen, koja je zadobila udarno gnječnu ranu iza uške.

Očevidom obavljenim dana 19. prosinca 1991. utvrdjeno je da je tog dana izmedju 3,30 i 5 h iz vatrenog oružja iz "Lore" u znatnoj mjeri oštećen gotovo dovršen putnički brod "Švedjanin", vezan za opremnu obalu "Brodo-Splita", koji se gradio za tvrtku "Sea lin" (list 491-492 i 497-502 spisa).

Vještak za balistiku ing. Berislav Tomašić je utvrdio da su na brodu pronadjeni ostaci zrna cal. 7,62 mm, 7,9 mm i ostaci trenutne granate cal. 20 mm, kao i pancirna zrna cal. 20 mm, a što znači da je na brod otvarana vatra iz automatskih pušaka. Nadjena oštećenja medjutim, da po svojim karakteristikama, veličinama, izgledima i oblicima upućuju na više vrsta oružja, a ne na samo gore navedena. Vještak je prosudio da su sva oštećenja ostvarena hicima iz smjera sjevernih kopnenih djelova "Lore" (list 495 spisa).

U odnosu na ovu pucnjavu po gradu svjedok Letica je u iskazu naveo da je predlagao opt. Mladeniću da formiraju zajedničku mješovitu komisiju, koja bi ispitala svako otvaranje vatre, a posebno tko je prvi počeo. Osim toga da je predlagao mješovite patrole, koje bi patrolirale oko "Lore", ali da u tom pravcu nije bilo spremnosti s ove druge strane.

Iskaz imenovanog svjedoka posebno je značajan za analizu i ocjenu inkriminirane djelatnosti opt. Mladenića, u odnosu na oštećenje švedskog broda u izgradnji. Naime, svjedok Letica tvrdi da je to bila čista odmazda za najavu priznanja Hrvatske od Švedske vlade, te da mu je

upravo opt. Mladenić i osobno priznao da je on naredio to otvaranje vatre, opravdavajući taj čin time što su hrvatske snage navodno razmjestile artiljerijska oružja u brodogradilištu, uvali Bene i oko samog centra te da su bili spremni za napad. Upravo zato da je on zapovjedio da se otvori vatra na brodogradilište.

Budući da je svjedok Letica vrlo okolnosan i decidiran u ovakovim svojim tvrdnjama, sud je prihvatio i ovaj dio njegovog iskaza i na taj način je utvrđena izravna uloga optuženika Mladenića za napad na BIS, kojom prigodom je znatno oštećen brod "Švedjanin".

Po ocjeni suda u pravu je svjedok Letica kada tvrdi da se sva pucnjava po gradu ne može prikazati kao rezultat samovolje pojedinaca, a posebno ako ona traje sat vremena ili više i kada se žestoko puca u svim pravcima. Medjutim, svjedok Letica po uvjerenju suda sasvim objektivno ističe da su pojedinci iz "Lore" i samovoljno djelovali, ali da bi u tom slučaju bilo ispaljeno nekoliko metaka, a isto tako da je bilo i pojedinačnih slučajeva s druge strane, odnosno da bi poneki "HOS"-ovac došao blizu kompleksa "Lore" opalio rafal i pobjegao. Medjutim, da do napada na "Loru" nije došlo, a da to potkrijepljuju i činjenice da u tom kompleksu nije bilo ni ranjenih ni poginulih.

I ovaj svjedok se u svom iskazu osvrnuo i na djelovanje pripadnika službe sigurnosti tzv. "Službe bezbednosti" (KOS-a). I po iskazu ovog svjedoka ta je služba imala golemu moć, a njeni pripadnici su bili svugdje prisutni. Svjedok Letica u iskazu ističe da je tom službom u komandi VPO rukovodio opt. Ljubiša Beara, koji je imao velika ovlaštenja i veliki utjecaj na sva navedena zbivanja. Da je on bio indoktriniran idejama bivše JNA, a da su sa istih pozicija djelovali i opt. Slobodan Tejić i Nikola Zdravković, koji su takodjer bili pripadnici te službe.

I svjedok Moretti je u iskazu naveo da je "služba bezbednosti" predstavljala poseban centar moći, odnosno da je to bio jedan poseban sustav i da su pripadnici tog sustava imali velika ovlaštenja i povlastice. Posebno je značajan jedan detalj u iskazu ovog svjedoka, a koji se odnosi na vezu opt. Kandića i opt. Ljubiše Beare. Naime, svjedok Moretti ističe da je njemu osobno opt. Kandić kazao da on ima najviše povjerenja u opt. Ljubišu Bearu, a koji je po prosudbi ovog svjedoka bio običan siledjija i militantan tip. Medjutim, imenovani svjedok tvrdi da je zamjenik opt. Ljubiše Beare, opt. Nikola Zdravković, bio pošten čovjek i da je bio u konfliktu sa Bearom, ali da mu se jednostavno nije mogao suprostaviti u nekim stvarima. Da ga je opt. Beara doveo na rub samoubojstva.

Dakle iz iskaza svjedoka Morettia proizlazi da je tzv. "služba bezbednosti" bila čvrsto ustrojena, pa je i prema tome opt. Nikola Zdravković bio dio tog ustroja, a tim više što je bio zamjenik takvoj osobi, kao što je bio opt. Beara.

I svjedok Ante Radin-Mačukat u svom iskazu potkrepljuje gornje navode imenovanih svjedoka u odnosu na funkcioniranje službe sigurnosti. Posebno je iskaz ovog svjedoka značajan za prosudbu inkriminirane djelatnosti opt. Ljube Šekuljice. Svjedok ističe da je opt. Šekuljica bio načelnik u organu sigurnosti tzv. 404-mornaričko pozadinske baze (MPB).

K-54/92

- 43 -

Da je na referat odlazio izravno opt. Beari, jer da je upravo opt. Šekuljica zajedno sa zapovjednikom "Lore" obilazio položaje iz sigurnosnih razloga. Prema tome, očito je da je opt. Ljubo Šekuljica bio u izravnoj vezi sa zapovjednikom "Lore" i da je on bio osoba od povjerenja, te da je sudjelovao u odlučivanju o pojedinim akcijama, pa tako i akcijama napada iz "Lore". Naime, više svjedoka, koji su u to vrijeme bili u kompleksu "Lore" (Stevanović, Navračić, Paligorov), a kako je to već navedeno, tvrdili su da je zapravo odlučujuću ulogu u tim akcijama imala služb "KOS"-a, a kojom je u kompleksu "Lore" zapovjedao opt. Slobodan Tejić.

Dakle, gore navedeni dokazi potvrđuju obranu opt. Mladenića u dijelu u kojem je tvrdio da je služba sigurnosti na čelu sa opt. Bearom, u inkriminiranom razdoblju imala veliki utjecaj i da su pripadnici te službe bili svugdje prisutni.

Stoga je ovaj sud utvrdio da su i opt. Ljubiša Beara, Nikola Zdravković, Slobodan Tejić i Ljubo Šekuljica sa ostalim gore navedenim osobama sudjelovali u akcijama napada iz "Lore", a do kojih je došlo od 20. rujna do 20. prosinca 1991..

Neprijeporno je da je dana 14./15. studenog 1991. došlo do napada na Split, te da je ovaj događaj imao iznimno veliki broj svjedoka očevidaca-gradjana Splita. Isto tako neprijeporno je da je tada došlo i do napada na Brač i Šoltu. Međutim, postavlja se pitanje tko je naredio ove napade, tko je sudjelovao u tim akcijama napada, odnosno kakva je bila uloga pojedinih optuženika u svemu tome.

Analizirajući i ocjenjujući izvedene dokaze sud je utvrdio da su ove akcije napada bile unaprijed planirane, te da su u tim akcijama združeno djelovali brodovi i zrakoplovi, a da im je bila data i potpora iz kompleksa "Lore".

Sud je odbacio obranu opt. Mladenića u dijelu u kojem je naveo da opt. Kandić nije znao za ovaj napad na Split odnosno da napad predstavlja čin urote protiv njega, a isto tako da ni on sam nije znao za taj napad već da je doznao od adm. Letice.

Naime, upravo je svjedok Letica u svom iskazu opovrgao tvrdnje opt. Mladenića objašnjavajući kako je došlo do napada na Split i koje je razgovore vodio u vezi toga sa opt. Mladenićom.

Svjedok Letica je u iskazu naveo da je 14. studenog 1991. potopljen jedan brod bivše JNA i to ručno vodjenim torpedom sa obale u prostoru između Šolte i Brača. Da je vjerojatno tada stvoren pogrešan dojam da se pucalo sa Šolte iako je to ručno torpedo bilo upravljeno sa Brača. Upravo zbog toga da je došlo do borbenog djelovanja prema jugoistočnom dijelu otoka Šolte i to odmah te večeri, ali bez štetnih posljedica, budući da se radilo o nenaseljenom prostoru. Borbe da su trajale cijelu večer i cijelu noć, time da se u kasnijoj fazi pucalo i po Braču i to bez većih štetnih posljedica. Slijedećeg dana da je došlo do napada na Split i da je taj napad bio isključivo odmazda. Iz uhvaćene poruke gdje se govori o pucanju po unaprijed utvrđenim ciljevima da se vidi da je napad na Split bio planiran ranije.

U tom napadu da je sudjelovala druga skupina brodova, a ne oni koji su sudjelovali u napadu na Brač i Šoltu. Naredbu za napad da je dao opt. Kandić. Čim je započeo prvi napad na Split da je telefonom nazvao opt. Mladenića u Komandi i da ga je pitao što se događa, a da je on odgovorio pitanjem da što su oni njima učinili. Tijekom razgovora da je odgovorio da im je potopljen brod i da je sada to odmazda. Razgovor da je završio time što je on zatražio od opt. Mladenića da prekine s vatrom, jer da će u protivnom vatra biti uzvraćena, a što je i napravljeno. Ove prigode da je doista VPBR "Split" pogodjen, te da su netočni iskazi u kojima se govori suprotno. Nakon efikasnog djelovanja naših obalnih baterija da je došlo do drugog telefonskog razgovora između njega i opt. Mladenića, time što je ovaj put prvi nazvao opt. Mladenić i pitao ga što su to učinili, a da je pod time mislio na oštećene brodove. Nakon toga da je on njemu kazao da što su oni učinili nama misleći na razaranja u gradu Splitu. Posebno svjedok ističe da mu je opt. Mladenić te prigode kazao da je admiral Kandić strašno ljut zbog napada na brodove. Da mu je još rekao da je adm. Kandić donio odluku da pozove zrakoplovstvo i da će zrakoplovi doći i razoriti "Split", te da je već zapovjedio da zrakoplovi dodju iz Mostara i Bihaća. Da je govorio da će doći 24 zrakoplova samo iz Mostara, a da se ne sjeća, koliko ih je trebalo doći iz Bihaća. U svakom slučaju da je spominjao da šest zrakoplova već grije motore i da su spremni za polijetanje iz Mostara. Da mu je on rekao da slobodno prenese Kandiću da kad je već zapovjedio da zrakoplovi napadnu Split, da je on zapovjedio da se obitelji časnika bivše JNA i to posebno onih koji su na brodovima, rasporede po ciljevima po gradu, jer da su im ciljevi poznati, a osim toga da će se svim snagama napasti njihovi objekti u gradu i da će izgorjeti, uključujući Komandu u kojoj se opt. Mladenić tada nalazio. Da je to zapravo bio samo "blef", jer da za opći napad na njihove objekte nismo imali dovoljno snaga, a za razmjestaj obitelji da nije bilo vremena sve da se takova odluka donijela. Međutim, da takova odluka nikada nije donesena. Iako je 6 zrakoplova bilo u ovom zračnom prostoru, da nije došlo do njihovog djelovanja po Splitu i da su oni bili isključivo dovedeni sa ciljem da djeluju po Braču i Šolti, a da je to bila osobna zapovijed adm. Kandića. Međutim, da su dva zrakoplova oborena, nakon čega su ostali odustali od daljnje akcije i vratili se. U jednom od tih oborenih zrakoplova, da je bio i zapovjednik 97. aviobrigade Živomir Ninković. Inače da je njegov "blef" opt. Mladenić stalno isticao slijedećeg dana na pregovorima pred predstavnicima Europske zajednice. Kad je opt. Mladenića te prigode novinarka pitala što je gadjano po Splitu da je odgovorio da su gadjani vojni ciljevi, a kad je ona pitala da li se to odnosi na muzej, da je on odgovorio da je i to vojni cilj. Kada ga je dalje pitala tko je za sve kriv, da je on pokazao prstom na njega, te da je kazao da je on kriv.

Prema tome, iz gornjih navoda proizlazi da nije točno da je opt. Mladenić za napad na Split doznao od adm. Letice, a uostalom to bi bilo potpuno nelogično. Naime, i on je tijekom noći morao čuti pucnjavu i raspitati se o čemu se radi, sve i kada ne bi bio prethodno upoznat sa ovim akcijama napada, a što po ocjeni suda nije točno.

Osim toga i ovaj dio iskaza imenovanog svjedoka potkrijepljen je i drugim izvedenim dokazima i to iskazima svjedoka, te snimkama sa audio i video kazeta.

Tako svjedok Zdravko Kardum u iskazu ističe da je na osnovu "uhvaćenog" razgovora Dragana Jovina i Ivice Supića zaključio da je napad na Split bio unaprijed planiran. Osim tog razgovora da je "uhvaćen" i drugi razgovor i to neposredno ono jutro prije napada na Split, a u kojem razgovoru su spomenuti i ciljevi napada npr. "Katalinića bijeg" i drugi. Svjedok u iskazu nadalje navodi da su raspolagali informacijom da je za uzlijetanje, za borbeno djelovanje, spremno 27 zrakoplova. Kasnije da su od službe za motrenje dobili informaciju da je uočeno šest zrakoplova koji se kreću od Hvara prema Braču i Šolti, te da su zrakoplovi doista borbeno djelovali po Braču i Šolti. Najvjerovatnije zbog činjenice da su te prigode dva zrakoplova srušena, da nije došlo do borbenog djelovanja zrakoplova prilikom napada na Split. Naime, da su vjerojatno mislili da se ima naoružanje kojim bi se moglo uništiti i ostale zrakoplove.

Svjedok Rozino Benčić, koji je u to vrijeme bio na redovnom odsluženju vojnog roka na VPBR "Split" u iskazu ističe da je u noći 14/15 studenog 1991., otvorena vatra sa tog broda prema Splitu i da se to objašnjavalo navodnim napadima na luku "Lora". Prije otvaranja te vatre da je na brodu data uzbuna. Tijekom cijele noći da je otvarana vatra iz topova sa povremenim prekidima. Medjutim, oko 6 h ujutro da je sa obale otvorena vatra na VPBR "Split" i da je to trajalo desetak minuta dok brod nije uspio pobjeći izvan domašaja granata.

Dakle, svjedok Rozino Benčić potvrđuje da se sa VPBR "Split" borbeno djelovalo po Splitu, time što svjedok navodi da je od posade čuo da je vatra bila usmjerena i prema civilnoj luci Split, jer da su tamo valjda bili neki topovi. Posebno je svjedok objasnio da je u to vrijeme kapetan broda bio opt. Dragan Jovin, te da su na brodu bili i opt. Nedeljko Stolić i Branislav Crnić u ulozi komandira odreda.

Sud je takodjer utvrdio da je prilikom napada na Split istodobno otvarana vatra iz "Lore". Tako svjedok Milan Radaković u iskazu navodi da on misli da je tada prvi put djelovala artiljerija iz "Lore" i to upravo kad su brodovi napali Split. Sud je prihvatio iskaz svjedoka u dijelu u kojem ističe da se iz "Lore" pucalo prema gradu, ali nije prihvatio onaj dio iskaza u kojem se ističe da je to bilo prvi put i to imajući u vidu rezultate dokaznog postupka, te posebno već istaknute iskaze svjedoka u tom pravcu.

I sam opt. Ivan Tomajić, a kao što je već istaknuto u obrani priznaje da se sa VPBR "Pula" borbeno djelovalo po otocima Šolti i Braču u noći 14./15. studenog 1991. Optuženik je opisao kako je sa tog broda otvarana vatra i po hidrogliceru "Kрила-Dubrovnik". Iz obrane opt. Ivana Tomajića proizlazi da je napad na Split bio unaprijed isplaniran.

Iz iskaza svjedoka Rozaria Lovrića, koji je sudjelovao na raščišćavanju ovog područja, nakon navedenih akcija bivše JNA, proizlazi da je na "Kjašunima" (predio Splita) nadjena preradjena podvodna bomba. Svjedok je objasnio da je to bomba kojom se gadja podmornica, ali da su se

u ovom slučaju takove bombe koristile za gadjanje objekata, te da je jedna pukla, a druga da je pronadjena u moru neeksplozivna. Isto tako da je na Brusniku kod Sv. Andrije pronadjeno 5-6 takvih bomba. Posebno svjedok ističe da je njegov kolega Mate Jakšić na Braču pronašao oko 500 mina i bombi, a među njima da je bilo zrakoplovnih bombi. Ovaj dio iskaza imenovanog svjedoka potkrijepljen je i izvješćem i "opisima" (list 1393-1397 spisa).

Prihvaćajući navedene dokaze sud je utvrdio da su doista borbeno djelovali zrakoplovi prilikom napada na otoke.

Iz zapisnika o očevidu, fotodokumentacije očevida, izvješća te iskaza svjedoka oštećenika, kao i druge dokumentacije priložene u spisu proizlazi da su u ovim akcijama pogodjeni i oštećeni i to u Gornjem Selu u Šolti domovi Josipa Devića, Karla Kalebića, Ante Kalebića, Ede Domića, Karmen Panadić, crkva Sv. Ivana Krstitelja, dok su u Splitu oštećeni mnogobrojni civilni ciljevi i to trajekt "Vladimir Nazor", trajekt "Bartol Kašić", svetionik na "Katalinića brijegu", prodavaonica "Dalme", lučki pilotski čamac, brojna putnička vozila, te zgrade i stanovi. Posebno je sud utvrdio da su prilikom akcije napada na Split smrtno stradale dvije osobe, te da je nekoliko osoba ozlijeđeno. Naime, kad je pogodjen projektilima trajekt "Vladimir Nazor" nastradali su Dinko Maras i Jure Kalpić.

Iz zapisnika o obdukciji proizlazi da je Dinko Maras umro nasilnom smrću, do koje je došlo zbog eksplozivne rane donjih udova, (list 303-304 spisa), a Jure Kalpić da je umro zbog iskrvarenja uslijed eksplozivnih rana, a smrtnom ishodu da su doprinjele i opsežne opekotine IV stupnja, koje su zahvatile donji dio tijela i donje udove (list 305-306 spisa). Te prigode su Ante Vidović i Mate Dumanić, koji su se također nalazili na brodu kao članovi posade, zadobili ustrijele po tijelu, a koje ozljede su teške naravi. Prilikom ovog napada na Split bio je pogodjen i stan Andjelke Čulić, a kojom prigodom su krhotine granata pogodile Andjelku Čulić i njenu kći Sanju, koje su također zadobile teške tjelesne ozljede (list 523 spisa).

Prilikom napada na Split, pored ostalih objekata, pogodjene su i zgrada Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika i crkva Gospe od pohodjenja.

Iz navedenog proizlazi da su prilikom napada na Split pogodjeni mnogobrojni civilni ciljevi. Prema tome, nema ni govora o tome da su se gadjala samo mjesta gdje su navodno bili smješteni pripadnici hrvatskih obrambenih snaga.

Stoga je ovaj sud utvrdio, na temelju gore navedenih dokaza, da su u ovim akcijama sudjelovali optuženici navedeni pod točkom 2-8, te opt. pod 11., kao i opt. od 12-30 i to po naredjenju 1. opt. Mile Kandića, komandanta VPO. Dakle, sud u ovom slučaju nije prihvatio inkriminaciju iz optužnice u odnosu na opt. Ivana Tomajića. Naime, u odnosu na imenovanog optuženika je utvrdjeno da je te prigode bio na brodu VPBR 34 "Pula", a kojeg broda se doista borbeno djelovalo. Međutim, iz rezultata dokaznog postupka proizlazi da opt. Ivan Tomajić nije borbeno djelovao.

S obzirom na gornja utvrdjenja sud je precizirao i činjenični opis u odnosu na inkriminirani događaj.

U postupku je više svjedoka navelo da je upravo opt. Milan Urošević postavljao mine i druge eksplozivne naprave na širem području vojnog kompleksa "Lora". O tome su u svojim iskazima govorili svjedoci Stanko Lučin, Stevan Jakovljević, Stevan Mileusnić, Nikola Kursar, Siniša Komlenić i dr.

Tako je svjedok Stanko Lučin u iskazu naveo da je naredba o postavljanju minsko-eksplozivnih sredstava išlo od zapovjednika Isakovića, a da je tu naredbu provodio opt. Milan Urošević, kao časnik zadužen za te stvari i to sa raznim osobama zavisno od toga gdje su se ta sredstva postavljala.

Prihvaćajući iskaz svjedoka Stevana Mileusnića, sud je utvrdio da je opt. Urošević zajedno sa "crnogorskim dobrovoljcima" postavljao minsko-eksplozivna sredstva po kompleksu "Lore".

I svjedok Nikola Kursar je u iskazu naveo da je opt. Urošević išao na sve objekte gdje su se postavljala minsko-eksplozivna sredstva, te da mu je osobno poznato da je opt. Urošević kod glavne kapije postavio protutenkovsku minu, te usmjeravajuće mine da je postavio prema kompleksu bazena i stamostanu u Poljudu.

Svjedok Siniša Komlenić je takodjer u iskazu naveo da mu je poznato gdje je opt. Urošević postavljao mine. Tvrdi da zna sigurno da je mine usmjerenog rasprskavajućeg djelovanja postavio na rtu Rat i prema moru.

Na temelju gore navedenih iskaza svjedoka sud je utvrdio da je opt. Milan Urošević postavljao mine i druga eksplozivna sredstva na području "Lore" i to po naredjenju zapovjednika tog kompleksa opt. Dojčila Isakovića, a zatim sa "crnogorskim dobrovoljcima".

Polazeći od zapisnika o očevidu, skice lica mjesta iskaza svjedoka oštećenika Mirka Bikića i Vinka Govića, te medicinske dokumentacije za oštećenike, sud je utvrdio da su oštećenici dana 20. siječnja 1992. nagazili na te mine, koje su eksplodirale i raznijele oštećeniku Mirku Bikiću, stopalo i dio potkoljenice lijeve noge, dok je oštećenik Vinko Gović zadobio eksplozivne ozljede u predjelu šaka, zdjelice, abdomena, desne natkoljenice, desne potkoljenice, a koje ozljede su teške naravi.

Takodjer je utvrdjeno da je dana 28. siječnja 1992. barkasa u kojoj su se nalazili Darko Jurišin, Nikola Perleta, Mario Jelača, Boško Balen i Ivan Grubišić, naletjela i udarila u kontaktnu minu u moru, od koje su imenovane osobe zadobile teške tjelesne ozljede, a od kojih je trenutačno nastupila smrt Darka Jurišina i Nikole Perlete.

Svjedok Slobodan Preradović, koji je zapovjedao navedenom barkasom je u iskazu naveo, da je tog dana barkasa iz Zente došla u "Loru" radi obuke. Do "Lore" da je barkasa došla obilazeći Marjan i pri tome da je

1524
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

K-54/92

- 48 -

prošla pored otočića "Galijera", a gdje je kasnije došlo do ove nezgode kad je eksplodirala mina. Imenovani svjedok u iskazu ističe da na barkasi tada nije bilo nikakvog naoružanja, streljiva, eksploziva ili nekog sličnog sredstva, te da je jedino zapovjednik imao jednu automatsku pušku kao svoje osobno naoružanje.

Neprijeporno je da je upravo opt. Mladenić potpisao "uvjerenje o nepostojanju minskih prepreka" (prilog list 171 spisa). U tom "uvjerenju" se navodi da u kompleksu ratne luke "Lora" nije vršeno postavljanje minskih prepreka, te da se isto izdaje Izvršnom vijeću SO Split prilikom primopredaje navedenih vojnih objekata - Komisiji za prijem objekata. Kao što je već istaknuto to "uvjerenje" u ime Komande VPO potpisao je zamjenik komandanta opt. Nikola Mladenić dana 4. siječnja 1992. Čak što više opt. Mladenić priznaje da on nije bio dužan potpisati ovakovo uvjerenje već da ga je trebao potpisati predsjednik Komisije. Da je on "uvjerenje" potpisao na osnovi izjava opt. Isakovića i Uroševića, koji su tvrdili da "Lora" nije minirana.

Medjutim, sud je utvrdio da su upravo od mina koje su postavljene u krugu "Lore" i to pored ograde prema BIS-u nastradali oštećenici Bikić i Gović, a da je do tog događaja došlo nakon povlačenja tzv. JNA sa ovog područja.

U odnosu na postavljanje mina sa hrvatske strane svjedok Letica je naveo da je točno da je izvršeno miniranje morskog dijela ispred kompleksa "Lore" odnosno da je postavljeno 20 tzv. "sidrenih kontaktnih mina" - SAG 2. Medjutim, naknadno da je izvršeno razminiranje, ali da su pripadnici bivše JNA iz "Lore" dvije mine odvukli u "Loru", a dvije da su odvukli čamcem dalje od položaja gdje su ih oni postavili. Naknadno da je jedna izvađena, a na jednu da je naletjela navedena barkasa.

Prema tome, iz iskaza navedenog svjedoka proizlazi da je barkasa naletjela na minu iz razloga što su je pripadnici bivše JNA odvukli na drugu poziciju, pa nije postojala mogućnost razminiranja te mine kao što je učinjeno sa ostalima.

U odnosu na inkriminiranu djelatnost optuženika za postavljanje mina, postavlja se pitanje da li bi i ovaj učin svojim opisom spadao u inkriminaciju članka 120. st. 1 OKZRH, budući da se radilo o vojnom objektu. Medjutim, iz navedenog uvjerenja, koje je potpisao opt. Mladenić, proizlazi da se taj objekt predavao Izvršnom vijeću SO Split, dakle, civilnim vlastima i da se nije znalo tko će koristiti taj objekt odnosno da li će i dalje ostati vojni objekt. Kod takvog stanja stvari ne može se govoriti da bi umišljaj bio usmjeren na pripadnike hrvatskih obrambenih snaga.

S obzirom na gornja utvrdjenja sud je precizirao i u ovom dijelu činjenični opis djela, utvrdivši da je opt. Dojčilo Isaković zapovjedao opt. Milanu Uroševiću postavljanje mina i drugih eksplozivnih naprava na području "Lore", te da prilikom primopredaje tog kompleksa predstavnicima RH nije u cjelosti razminiran teren odnosno otklonjene mine, a niti su predate sheme rasporeda mina, iako je opt. Nikola Mladenić svojim potpisom potvrdio

da su mine otklonjene. Međutim, nakon povlačenja pripadnika tzv. JNA iz "Lore" došlo je do inkriminiranih događaja u kojima su dvije osobe smrtno stradale, a dvije teško ozljeđene.

Analizirajući i ocjenjujući cjelokupno raspravno gradivo, sud je utvrdio da su sve ove inkriminirane radnje imenovani optuženici počinili djelujući u sustavu vojne potčinjenosti provodeći odluke i planove Generalštaba tzv. JNA iz Beograda, a sa ciljem stvaranja tzv. "Velike Srbije" na teritoriju suverene i samostalne Republike Hrvatske. Te odluke i planovi da su u sebi sadržavali potpuno opkoljavanje svih luka i gradova na Jadranom moru, na teritoriju Republike Hrvatske, te upotrebu sile i terora prema civilnom stanovništvu i njegovoj imovini.

Prema Zakonu u službi u oružanim snagama, a koji je Zakon u to vrijeme bio na snazi, vojne osobe dužne su izvršavati naredbe pretpostavljenih starješina, koje se tiču službe, osim ako je očito da bi izvršenje naredbe predstavljalo krivično djelo. Ako primi naredbu čije bi izvršenje predstavljalo kriv. djelo vojna osoba dužna je o naredbi odmah izvjestiti višeg pretpostavljenog starješinu ili starijeg od osobe, koja je naredbu izdala (čl. 53. cit. Zakona, "Službeni list" 7/85).

Iz utvrdjenja suda proizlazi da ni jedan od optuženika nije postupio sukladno s citiranim odredbama, već naprotiv da su optuženici i izdavali naredbe, zapovijesti ili ih pak prenosili, a pojedini izravno realizirali gadajući civilne ciljeve, iako su znali da izvršenje istih predstavlja krivično djelo. Postupajući na inkriminirani način optuženici su postupali suprotno odredbama čl. 3., 27. i 32. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949., čl. 48. do 53. i čl. 57. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1977. - Protokol I i čl. 13. i 16. Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava nemedunarodnih oružanih sukoba iz 1977. - Protokol II i čl. 2-4 Haške konvencije za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954.

Prema ovim odredbama osnovno je pravilo da stranke u sukobu, a da bi osigurale poštovanje i zaštitu civilnog stanovništva i civilnih objekata, trebaju u svako doba da prave razliku između civilnog stanovništva i boraca i između civilnih objekata i vojnih, te da prema tome usmjere svoje vojne operacije samo protiv vojnih objekata. Posebno je važna odredba u kojoj se ističe da u slučaju da postoji sumnja da li se neki objekt, koji je normalno namjenjen u civilne svrhe, kao što su hram, kuća ili druga prebivališta ili škole, koristi tako da daje efikasno doprinos vojnoj akciji, smatrat će se da se ne koristi na taj način. Dakle, čak i u situaciji ako je postojala sumnja da su na pojedinim civilnim objektima smješteni pripadnici hrvatskih obrambenih snaga, nije se smjelo otvarati vatru na te objekte, a kamoli namjerno gadjati civilne ciljeve i to nasumce.

Osim toga, pored činjenice što su optuženici znali da je zabranjeno vršiti bilo kakav neprijateljski akt protiv povijesnih spomenika umjetničkih djela ili hramova, koji čine kulturno ili duhovno nasljedje naroda, ipak su gadjali mnoge sakralne objekte, pa čak i one koji su bili obilježeni znakom Haške konvencije.

Analizirajući i ocjenjujući inkriminirano ponašanje optuženika, proizlazi da su optuženici kršili odredbe navedenih Ženevskih konvencija, Protokola, kao i Haške konvencije.

Stoga je sud našao da su se u ovakvom ponašanju optuženika ostvarila sva bitna obilježja kriv. djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1 OKZRH, te je sve optuženike navedene pod 1. do 31. proglasio krivim za navedeno djelo. Međutim, sud je sukladno gore navedenim utvrdjenjima precizirao činjenični opis djela i pravnu kvalifikaciju djela, jer nije prihvatio da su svi optuženici zajednički sudjelovali u pojedinim radnjama izvršenja kriv. djela..

Prilikom odlučivanja o kriv. sankcijama, sud je uzeo u obzir okolnosti koje utječu da kazna bude veća ili manja, time što je potrebno istaknuti da je sud u odnosu na optuženike kojima je sudjeno u odsutnosti, uzeo u obzir one okolnosti, koje su proizišle iz postupka, a koje vjerovatno nisu potpune.

Sud je jedino u odnosu na opt. Mladenića, bio u mogućnosti da mu u cjelosti uzme u obzir olakotne i otegotne okolnosti.

Tako je sud opt. Mladeniću uzeo u obzir kao olakotne okolnosti, da do sada nije osudjivan, da ima srodjene obiteljske prilike, da se radi o osobi u podmakloj životnoj dobi, te da je ipak poduzeo određene radnje da spriječi ili umanjí štetu hrvatskoj strani, a kako to proizlazi iz iskaza svjedoka Fridriha Morettia i Mladena Škode.

S druge pak strane, sud nije prihvatio da je jedini razlog povlačenja opt. Mladenića sa tzv. JNA u Crnu Goru pitanje rješavanja mirovine. Očito je da su postojali i drugi razlozi, a o kojima optuženik ne želi govoriti. Naime, optuženik je mogao ostvariti mirovinu da je prešao i na hrvatsku stranu, a kako je to hrvatska vlada garantirala svim onim osobama, koje do određenog roka izidju iz bivše JNA. Osim toga, opt. Mladeniću je bilo ponudjeno mjesto zapovjednika obrane grada Splita, ali on to nije prihvatio, jer nije mogao podnijeti, a kako sam priznaje, da sa činom generala prihvatí ovakovu dužnost. Isto tako optuženik je imao mogućnost kad je odlazio na pregovore sa predstavnicima hrvatske vlasti da bez ikakvih problema izidje iz bivše JNA odnosno predje na hrvatsku stranu, ali on to ipak nije učinio. Optuženik tvrdi da se bojao to napraviti zbog pripadnika službe sigurnosti, koji su ga svugdje pratili i prisluškivali, a s druge strane proizlazi da se nije bojao ni Blagoja Adžića, kad je bilo u pitanju prenošenje informacija o deblokadi vojarni. Sud je također imao u vidu i ponašanje opt. Mladenića prilikom pregovora sa hrvatskom stranom, a o kojem ponašanju su detaljno u svojim iskazima govorili svjedoci Anić, Erlić, Puljić, Davorin i Letica.

Po ocjeni suda posebno je značajna za odmjeravanje kazne okolnost da je opt. Mladenić u inkriminiranom razdoblju po činu i dužnosti u sustavu vojne hijerarhije, bio "druga" osoba u komandi VPO. Naime, komandant VPO je bio opt. Kandić, dok je opt. Mladenić bio zamjenik komandanta.

Tijekom cijelog postupka optuženik je isticao da je on po struci bio inženjerac, te da je u svojstvu zamjenika komandanta VPO bio zadužen za poslove sa civilnim stanovništvom, za financijska pitanja i dr., ali da nikada nije obavljao dužnost načelnika štaba. Po ocjeni suda nije od značaja da li je optuženik bio načelnik štaba, iako svjedok Letica tvrdi da se optuženik predstavljao kao načelnik štaba. Naime, sam optuženik priznaje da je odlaskom opt. Mile Kandića na Vis, te načelnika štaba Fridriha Moretia u mirovinu, on bio najstariji po činu u zgradi Banovine, pa je očito da je kod ovakovog stanja stvari upravo on bio osoba, koja je primala i prenosila zapovijesti, a u odredjenim situacijama i izdavala, tim više što je optuženik bio predsjednik Komisije za nadziranje otvaranja i prekida vatre na ovom području. S obzirom na ove njegove dužnosti ne može se dakle prihvatiti njegova obrana u pravcu da nije imao nikakvih ovlasti, jer i sam s druge strane tvrdi da je spriječio bombardiranje Sinja, miniranje Žrnovnice i dr.

Cijeneći sve istaknute okolnosti, te posebno stupanj krivične odgovornosti optuženika, pobude iz kojih je djelo izvršeno, kao i jakost ugrožavanja zaštićenih dobara, sud je opt. Mladenića osudio na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest godina, smatrajući da će se takovom kaznom ostvariti svrha kažnjavanja i to kako posebna tako i opća.

U odnosu na ostale optuženike sud je uzeo u obzir okolnosti, koje se odnose na njihove ličnosti, obiteljske prilike, te posebno na kojim su dužnostima u inkriminiranom razdoblju bili, odnosno kakva je bila njihova uloga i doprinos u inkriminiranoj djelatnosti. Prema tome, sud je postupajući u smislu čl. 37. st. 1 OKZRH odmjerio kazne i ostalim optuženicima, smatrajući da su te kazne adekvatne stupnju krivične odgovornosti pojedinih optuženika i težini počinjenog kriv. djela.

Temeljem čl. 45. st. 1 OKZRH opt. Nikoli Mladeniću je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 24. listopada 1992., pa nadalje.

Temeljem čl. 100. st. 2 ZKP oštećenici su sa svojim imovinsko pravnim zahtjevima upućeni na parnicu.

Temeljem čl. 90. st. 4 ZKP, optuženici su oslobođeni dužnosti naknade troškova kriv. postupka, te isti padaju na teret proračunskih sredstava.

Protiv opt. Ivana Tomajića sud je temeljem čl. 339. t. 6 ZKP u vezi čl. 1. Zakona o oprostima od krivičnog progona i postupka za krivična djela počinjena u oružanim sukobima i u ratu protiv Republike Hrvatske odbio optužbu, a zbog kriv. djela službe u neprijateljskoj vojsci iz čl. 108. st. 1 OKZRH.

Naime, već je istaknuto da i sam opt. Ivan Tomajić, priznaje da je bio na brodu VPBR 34 "Pula", kad se sa tog broda borbeno djelovalo

u noći 14./15. studenog 1991. na otoke Brač i Šoltu. Međutim, optuženik Tomajić tvrdi da on nije na bilo koji način sudjelovao u tim borbenim djelovanjima. Sud je prihvatio ovakovu obranu optuženika, jer je u cjelosti potvrđena iskazima svjedoka Marinka Kljakovića-Gašpića, Dragutina Vuice i Ivana Žbogara.

Svjedok Marinko Kljaković-Gašpić, je u iskazu naveo da je u bivšoj JRM bio poručnik bojnog broda, te da je na službi bio na patrolnom brodu "Pula", na kojem je radio i opt. Tomajić i to kao brodski administrator. Prema kazivanju svjedoka položaj brodskeg administratora tj. pisara, nije nikakva borbeni funkcija na brodu. I svjedok Dragutin Vuica ističe da su poslovi opt. Tomajića na brodu bili čisto administrativne prirode i da nisu imali nikakve veze sa borbenim zadacima i djelovanjima. Navedene okolnosti potvrđuje u svom iskazu i svjedok Ivan Žbogar, koji ističe da optuženik Tomajić, kao administrator nije imao utjecaj na borbene zadatke broda, a niti da je imao veze sa rukovanjem oružja.

Dakle, ovaj sud je utvrdio da je opt. Ivan Tomajić, kao građanin Republike Hrvatske za vrijeme oružanog sukoba, služio kao dočasnik u neprijateljskoj vojsci, ali da nije na bilo koji način izravno sudjelovao prilikom borbenog djelovanja razarača "Pula" u napadu na otoke Brač i Šoltu.

Stoga su se, po ocjeni suda, u ovakovom ponašanju opt. Ivana Tomajića, ostvarila sva bitna obilježja kriv. djela službe u neprijateljskoj vojsci, iz čl. 108. st. 1 OKZRH, a ne ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1 OKZRH.

Budući da se radi o kriv. djelu, koje je obuhvaćeno Zakonom o oprostima, sud je u odnosu na opt. Ivana Tomajića donio presudu, kojom se odbija optužba .

Temeljem čl. 91. st. 1 ZKP optuženik je oslobođen dužnosti naknade troškova kriv. postupka, te je odlučeno da isti padaju na teret proračunskih sredstava.

Radi navedenog, riješeno kao u izreci.

U Splitu, 14. rujna 1993.

ZAPISNIČAR:

Božena Gabrić

PREDSJEDNIK VIJEĆA:

Mariča Šćepanović

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude dopuštena je žalba u roku od 15 (petnaest) dana računajući od primitka pismenog otpovjeka optuženiku, time da optuženiku koji ima branitelja, taj rok se računa od dana dostave ovjerenog prijepisa optuženiku.

Žalba se podnosi ovom sudu u tri primjerka kao sudu prvog stupnja, a o njoj u drugom stupnju odlučuje Vrhovni sud Hrvatske.

DNA:

- 1. ODO Split
- 2. opt. Nikola Mladenić
- 3. opt. Ivan Tomajić
- 4. opt. pod. 1 do 31. dostava po
čl. 115. st.4 ZKP.
- 5. braniteljima.

*otp. # 2.94.
Julio*

*Dana 15.02.1994.
stavljeno na oglasnoj
ploči. Julio*

*Skimato s oglasne ploče
dana 25.02.1994.
Julio*